Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 337 — ՈՒՐԲԱԹ 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 — (Ն. Տ.) 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 — 12 ՁԻՄԱՋԻԻԻ, ԷՎՎԷԼ, 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Վճարումն առաջ մէկ տարուան համար 3 գուրուշ, երկու տարուան համար 2 գուրուշ է. ամսական բաժանորդներու համար զատ սակարկութիւն կրկայ։

Օրագրոյս փոփոխութեան համար կամ որևէ խնդիր գրութիւնն պիտի ուղղել.

«Առ խմբագրատիւն ԱՐԵՒԵԼՔ տոգրի»

ԹՈՒՂԹԱԳՐԱՏՈՒՆ, Գալատիա, Դօրատուն Էֆենտի խան։

իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին.

درعليه‌ده غازه‌تو نورادونكيان خانده

غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Dérmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գրասոյ համար Քաղաքին գրասենեակ տարեկան 200
» » վեցամսեայ » » 100
» » եռամսեայ » » 50
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով տարեկան » » 240
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ Տարեկան Ֆրանք 56
» » վեցամսեայ » 28

Գրաւոր գրկուած գրագրաց ծանրոց ծանրը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան գրկուած ձեռագրեր կամ գրութիւններ չարուիր։

Ստանուցմունք կրնդունուին
ԻՍԳԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէլիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՑՄԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ԸՆԴ ՄԷՋ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ՍԵՐԲԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԳԱՐԻՈՅ

Թարգմանութիւնն է պաշտօնական քնաթերթ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Օսմանեան Կայսերական կառավարութիւնն, իւր յանձնառութեանց համեմատ ապահովելու համար իւր Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեայ միացման գծերու շինութիւնն, հաւանած լինելով առաջարկներու զոր իրեն մատուցին Օսմանեան Կայսերական Պանքան և Բարիզի Բոնդուառ տ'Էսքոնդ դրամատունը, պայմանագիր մը կնքուած է ընդ մէջ՝ մի կողմէ՝ Վսեմ. Բայիզ փաշայի, նախարարին հանրօգուտ շինուածոց որ կը գործէր յանուն և ի հաշիւ Կայսերական Կառավարութեան, և միւս կողմէ՝ Պ. Պ. Պէրժէի և Ռոդրիֆիլսի, անդամ Վարիչ Խորհրդոյ Օսմանեան Կայսերական Պանքայի, և Պ. Պ. Ֆոդրէի՝ Ընդհանուր Տնօրէն և Տրէֆի Տնօրէն նոյն դրամատան, և Պ. Տանֆէա-Ռոշըրոյի, ներկայացուցիչ Բարիզի Բոնդուառ տ'Էսքոնդ դրամատան.

Այս յանձնառութիւնը կը գործէին թէ՛ յանուն իրենց հաստատութեանց և թէ՛ ի հաշիւ դրամատարց և վարկի հաստատութեանց խմբակի մը։

Ուստի, երկուց կողմանց միջև հետեւեալ պայմանը կնքուած են.

Յօդ. 1. Օսմանեան Կայսերական Պանքան և Բոնդուառ տ'Էսքոնդն յանձն կ'առնուն առ առաւելն մէկ ամսոյ մէջ կազմել, ըստ յետագայ կանոնագրոյ, շինութեան Օսմանեան Ընկերութիւն մը, 30,000,000 ֆրանքի դրամագլխով։

Ընկերութիւնը պիտի առնու «Ընկերութիւն Շինութեան Միացման Երկաթուղեայ Եւրոպական Թուրքիոյ» անունը։

Նորա դրամագլուխը պիտի բաժնուի 600 բաժնի, իւրաքանչիւրն 50,000 ֆրանքնոց, որ նմանապէս 500 ֆրանքի պիտի կրնայ տրոհուիլ։

Ընկերութիւնը վերջնապէս պիտի կազմուի երբ դրամագլխոյն քառորդն, այն է 7,500,000 ֆրանքը գանձուի Ընկերութեան կեդրոնատեղին պիտի լինի Կ. Պոլսոյ մէջ, և Վարիչ Մասնախումբ մը պիտի ունենայ Բարիզի մէջ։

Յօդ. 2. Ընկերութիւնը միահաղոյն ամարկութեամբ իւր վրայ կ'առնու՝ Իւսքիւպի մինչև Վրանիա և Գելովայէ մինչև պուլկարական սահմանագլուխը (Վարբարէի կիրճն) երկաթուղեայ շինութիւնն ի հաշիւ Օսմանեան Կայսերական Կառավարութեան, բիրմէկրն 173,000 ֆրանքի միջին գնով. և ներկայ պայմանագրոյն կցեալ կանոնագրութեան պայմաններով։

Օսմ. Կայս. Կառավարութիւնը կը խոստանայ Ընկերութեան յանձնել միացման գծերուն շինութեան և յարակից շինութեանց պէտք եղած հողերն, ստորեւ ճշդելի պայմաններով։

Յօդ. 3. Գծերուն շինութեան ծախքն հոգալու համար, Ընկերութիւնն ընթացիկ հաշիւ մը պիտի բանայ Օսմ. Կառավարութեան, որով պիտի հայթայթուին.

Ա. Նախընթաց յօդուածով քիլոմէտր գլուխ որոշուած շինութեան ծախքերն.

Բ. Այն դումարներ զորս կառավարութիւնը պիտի պարտաւորի ծախսել՝ երկաթուղեայ շինութեան հարկաւոր հողերը գնելու համար։

Ընթացիկ հաշիւը պիտի բացուի և բանուի ի Կ. Պոլիս Օսմ. Կայս. Պանքային մէջ։

Յօդ. 4. Կառավարութեան փոխտրուած դումարները փոխատու Ընկերութեան պիտի հատուցուին տարեվճարներով այնպէս հաշուուած որ Ընկերութեան փոխատուութիւնը մայրդումարով և տոկոսիւք հանդերձ վճարուին 25 տարւոյ մէջ, սկսեալ առաջին փոխատուութեան թուականէն, յայտնի տարեվճարներու միջոցաւ, որք ամեն տարւոյ ապրիլ 13ին տեղի պիտի ունենան։ Առաջին տարւոյ վճարումն տեղի պիտի ունենայ 1886 ապրիլ 13ին։

Յօդ. 5. Այս տարեվճարներու կանոնաւոր հատուցման համար, Կառավարութիւնն ուրիշ պաշտօնագրով մը պարտամուրհակ մը պիտի տայ Ընկերութեան, յայտարարող թէ, ցաւարտ ընթացիկ հաշուոյն և տարեվճարութեանց, Ընկերութեան կը թողու։

Ա. Ընկերութեան շինած գծերուն վրայ առաջին գրաւի իրաւունքն։

Բ. Այս գծերու շահագործման զուտ հասոյթէն Կառավարութեան ստանալիք բաժինն։

Գ. Սելանիկի, Պրուսայի և Այտընի նահանգաց ոչխարի տրոց տարեկան առաջին վճարմանց մէկ մասը։

Կառավարութեան ցոյց տուած այս երաշխաւորութեան դումարին քանակութիւնն ամեն տարի 100ին 20 աւելի պիտի լինի իւր հատուցանելի տարեվճարին քանակութենէն։

Յօդ. 6. Օսմ. Պանքան պաշտօն պիտի ունենայ տեղւոյն վրայ գանձել և ի Կ. Պոլիս իւր կեդրոնավայրն յանձնել՝ Ընկերութեան յատկացեալ ոչխարի տրոց հասոյթն։

Այս հասութիւց գանձման, փոխանակութեան ու փոխադրութեան ծախքերը Կայսերական Դանձը պիտի հոգայ։

Յօդ. 7. Պանքան նմանապէս ի հաշիւ Ընկերութեան պիտի գանձէ և փոխառութեան ընթացիկ հաշուոյն պիտի անցունէ երկաթուղւոյ զուտ հասոյթէն կառավարութեան բաժինն։ Ապահովելու համար այս հասութիւց կանոնաւոր վճարումն, Ընկերութիւնն իրաւունք պիտի ունենայ հսկողութիւն ի դրամ դնելու շահագործման տարեկան հաշուոյ վրայ։

Յօդ. 8. Յօդ. 3ով նախատեսեալ ընթացիկ հաշիւն ամեն տարի գլխավճարով ու տոկոսներով պիտի որոշուի, և կշիռն յայտնի տարւոյն պիտի անցուի։

Եթէ փոխ տուեալ դումարին հաւաքման միջոցին Ընկերութեան իրաւ երաշխաւորութիւն ցոյց տրուած հասոյթք տարեվճարի դումարէն աւելի արդիւնք տան, յաւելեալ մասն անմիջապէս կայս. Դանձուն պիտի յանձնուի։

Իսկ եթէ այդ հասոյթք անբաւական լինին, գլխավճարն ամբողջացնելու համար պէտք եղած տարբերութիւնը Պանքային պիտի յանձնուի Մաքսատան Վարչութեան վրայ փոխանակագրերու միջոցաւ, զոր այդ Վարչութիւն պիտի ընդունի և վճարէ մէկ ամսու պայմանաժամով։

Յօդ. 9. Կայս. Կառավարութիւնն հաւասար պայմաններու մէջ նախամեծարութեան իրաւունք մը կուտայ Ընկերութեան, բանեցնելու համար թէ՛ միացման գծերն և թէ՛ Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ երկաթուղիներն, երբ Կառավարութիւնն ազատ լինի իւր ձեռքն առնուլ զանոնք և չուզէ ինքն իսկ բանեցնել։

Յօդ. 10. Երբ, ըստ նախընթաց յօդուածոյ, Ընկերութիւնն սանձնէ Եւրոպական Թուրքիոյ համայն երկաթուղեայ շահագործումն, միացման գծերուն շինութեան հարկ եղած փոխատուութեանց ընթացիկ հաշիւ մայր դումարին ու տոկոսաց որոշման պիտի փակուի, և կշռոյն վրայ բարձելով Ընկերութեան յանձնելի երկաթուղեայց նորոգման և այլ ծախքերն, որք Կառավարութեան հետ համաձայնութեամբ հարկ դատուին, պիտի կազմուի Ընկերութեան կողմէ առ Կայս. Կառավարութիւն փոխ տրուած ընդհանուր գումար մը, որոյ վճարումը պիտի երաշխաւորի՝ Եւրոպական Թուրքիոյ հասոյն երկաթուղեայց շահագործման կողմէն ու տարեվճարներն յետոյ պիտի որոշուին ի մէջ Կառավարութեան և Ընկերութեան։

* * *

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Իւսքիւպի մինչև Սերպիական սահմանագլուխը յետոյ Էֆէն

ԳԼՈՒԽ Ա.Ո.Ա.ՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆՔ

Յօդ. 1. Ընկերութիւնը պարտաւոր է, սոյն պայմանագրոյ վաւերացման թուականէն մինչև երեք ամիս, հանրօգուտ շինուածոց նախարարութեան ներկայացնել յատակագծերն ու ծրագրերն, յետ վերջնական քննութեանց։ Այս յատակագիծք և ծրագիրք պիտի քննուին և նոյնութեամբ պիտի ընդունուին կամ բարեփոխուին՝ ներկայացումէն մինչև մէկ ամիս։

Յօդ. 2. Ընկերութիւնն յանձն կ'առնու իւր ծախքով և իւր շահով ու փութասով սկսիլ շինութիւնները պայմանագրոյն փոխանակումէն չորս ամիս յետոյ, և զանոնք վերջացնել՝ յատակագծերուն վաւերացումէն 18 ամիս յետոյ։ Շինութիւնք պիտի կատարուին ըստ արուեստին կանոնաց, ներկայ պաշտօնագրով որոշեալ պայմանաց ու վաւերացեալ յատակագծոց համեմատ։ Սակայն եթէ բացառիկ դէպք մը արդելք լինի, շինութեան պայմանաժամն պիտի երկարաձգուի նոյնչափ որչափ տեւէ շինութեան դադարումը, պայմանաւ որ Ընկերութիւնն անմիջապէս իմաց տայ հանրօգուտ շինուածոց նախարարութեան։

Յօդ. 3. Հանրօգուտ շինուածոց նախարարութիւնը շինութեան կատարման եղանակին վրայ հսկողութիւն ի գործ պիտի դնէ յատկապէս անուանեալ պատուիրակաց միջոցաւ, թէ՛ շինութեան միջոցին և թէ՛ ի վերջ շինութեան և նախ քան գործածումն առ Կայս. Կառավարութիւն։

Ընկերութիւնն ամեն ամիս հանրօգուտ շինուածոց նախարարութեան պիտի յանձնէ, իբրեւ ծախք հսկողութեան, քիլոմէտր գլուխ 3 ոսկւոյ դումար մը, աշխատութեանց սկզբնաւորութեան թուականէն մինչև վերջը։

Յօդ. 4. Զեռնարկն հանրօգուտ հանգամանք ունենալով, երկաթուղւոյն և յարակից շինութեանց հարկ եղած հողերն որք անհատներու կը վերաբերին՝ պիտի գնուին ըստ հատատեալ օրինաց, և աշխատութեանց միջոցին առաժամանակեայ գրաւման համար պէտք եղած գետիններն Ընկերութեան պիտի յանձնուին տեղային իշխանութեանց կողմէ։ Հողատերց վճարելի գումարներն Ընկերութիւնը պիտի հատուցանէ հրամանաւ և ի հաշիւ Կայս. Կառավարութեան։

Արդիի Էմիրիէի Խարէ կոչուած պետական պարապ հողերն որք հարկաւոր են շինութեանց կատարման, ձրիապէս պիտի թողուին Ընկերութեան։ Շինութեանց միջոցին նոյն վայրաց առաժամանակեայ գրաւումն ու գործածումն եւս ձրիապէս պիտի շնորհուի։

Կառավարութիւնը կը խոստանայ հողերն յանձնել խնդրուելու թուականէն մինչև մէկ ամիս, ըստ յատակագծոյ։

Յօդ. 5. Երկաթուղին պիտի հատատուի մէկ գծի վրայ. բայց անհատական հողերը պիտի գնուին ապագայի մէջ երկրորդ գիծ մ'եւս հատատուելու հնչնով։

Յօդ. 6. Գործիքները, շինուածները, երկաթները, հանքածուները, մեքենաները ևայլն, որք երկաթուղւոյն և յարակից շինութեանց նախնական հաստատման հարկաւոր են, և զորս Ընկերութիւնը պիտի գնէ Թուրքիոյ մէջ կամ օտար երկիրներէ բերել տայ, մաքսէ ազատ պիտի լինին ըստ ամենայնի։ Նմանապէս երկաթուղւոյն գնացքը, կայուածներն և եկամուտները չպիտի ենթարկին օ՛ւ է տրոյ, և դրօշմի տուրք չպիտի առնուի Պայմանագրէն և շինութեան պայմանաց սոյն Կանոնագրէն։

Յօդ. 7. Երկաթուղեաց շինութեան և պահպանման հարկ եղած փայտերն ու ատաղձները պիտի առնուին Պետութեան մերձակայ անտառներէն, ըստ հատատեալ կանոնաց։

Յօդ. 8. Երբ Ընկերութիւնն հանրօգուտ շինուածոց նախարարութեան զեկուցանէ շինութեանց աւարտումը, նախարարութիւնը կատարուած շինութիւնները քննել պիտի տայ մասնագիտաց յանձնախմբի մը ձեռամբ, և անոնց տեղեկագրոյն համաձայն, եթէ տեղի կայ՝ առաժամանակեայ կերպիւ պիտի ընդունի կատարուած շինութիւնները։ Տարի մը ետքը, շինութիւնը երկրորդ անգամ աչքէ պիտի անցուին մասնագիտաց յանձնախմբի մը կողմէ, և երբ հաստատուի թէ աշխատութիւնք կատարուած են ըստ պահանջմանց արուեստին և ըստ ներկայ պայմանաց, յայնժամ յանձնախմբին տեղեկագրոյն վրայ, յիշեալ նախարարութիւնը պիտի յայտարարէ թէ, Կայսերական Կառավարութիւնը վերջնապէս կ'ընդունի կատարուած շինութիւնները։

Յօդ. 9. Իրրև երաշխաւորութիւն կատարման իւր յանձնառութեանց, Ընկերութիւնը պարտաւոր է, արտօնութեան Հրովարտակին երեսներուն իրեն իմաց տրուելէն մինչև մէկ ամիս, Օսմանեան Պանքան յանձնել իրրեւ երաշխաւորութեան գումար՝ 20,000 Օսմանեան ոսկի, կամ գրամով և կամ օրինական գնով Պետական արժեթղթովք։ Եթէ արժեթղթի յանձնուի, Պանքան պիտի խոստանայ տարբերութիւնն հատուցանել, գնոյ անկման պարագային մէջ։ Երաշխաւորութեան գումարին յանձնումէն անմիջապէս յետոյ, արտօնութեան հրովարտակն Ընկերութեան պիտի յանձնուի Սոյն գումար կիսովին պիտի վերադառնայ ընկերութեան՝ շինութեանց առժամանակեայ ընդունելութեան առթիւ։ Մնացեալ կէսն ալ պիտի վերադառնայ իրեն՝ վերջնական ընդունելութեան պահուն։ Իսկ եթէ մէկ ամսոյ մէջ Ընկերութիւնն որոշեալ գումարը չյանձնէ, սոյն Պայմանագիր պիտի չնչուի, առանց կանխիկ զեկուցման։

Յօդ. 10. Շինութեան Ընկերութեան գործակալք և պաշտօնեայք պիտի կրեն ինչ ձեւ հագուստ որ Կայսերական Կառավարութիւնն ինք որոշէ։

Յօդ. 11. Կառավարութիւնը պիտի կրնայ իւր ծախքով մարտկոցներ ու պաշտպանութեան այլ ամրութիւններ կառուցանել երկաթուղեաց գծին այն կէտերուն վրայ ուր հարկ դատէ։

Յօդ. 12. Շինութեանց միջոցին երբեւէն հանուած արուեստական նիւթերն ու հնութիւններն հաստատեալ յատուկ կանոնագրոյն պիտի ենթարկին։ բայց Ընկերութիւնն ազատ պիտի լինի այս մասին խնդրագիր մը ներկայացնելու և արտօնութիւն մը ստանալու ձեւակերպութենէն։

Յօդ. 13. Եթէ, առանց բացառիկ պարագայի մը, որ ըստ արժանւոյն ստուգուած և հաստատուած լինի, Ընկերութիւնն որոշեալ պայմանաժամերուն մէջ չկրի աշխատութեանց, կամ սկսելէ յետոյ կիսատար թողու զանս, կամ չկատարէ ներկայ պայմաններէ մին, պիտի կորուսանէ իւր իրաւունքներ, և յայնժամ Կառավարութիւնը ձեռք պիտի առնու հարկ եղած միջոցներն։ Այն շինութիւնք, գործիք և պաշարք, որոց արժէքը վճարուած չէ Կառավարութենէն, աճուրդի պիտի հանուին, և երաշխաւորութեան գումարը պիտի գրաւուի Կառավարութեան կողմէ։

Յօդ. 14. Ընկերութիւնք Կառավարութեան կողմէ նշանակեալ կէտերու վրայ ձրիապէս պիտի շինէ բնակարաններ Կառավարութենէն կարգեալ հսկող գործակալներուն համար։

(Մնացեալն յաջորդ թուով)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Շաբաթուէ կը գրեն մեզ փետրուար 9/21 թուով.

Կ. Պոլսոյ վերջին մի քանի թերթերու մէջ օտար լրագիրներէ առնելով մեր երկրին անհպատ հատուածներ հրատարակուած են, որոցմով ցուցնել կ'ուզուէր թէ Պուլկարք Պ. Դարիէլովի նախարարութեան ներքին և արտաքին աշխարհավարութենէն գոհ, այլև այլ տեղեր Դիւանիներ կազմելով նորա անկումն ու փոփոխութիւնը կը պահանջեն։ Ապաքէն ո՛չ թէ միայն Վառնա, Ռուսճուգ, Սոֆիա, այլ և Շումլու, Թունովա, Իսկի-Ճումա և ուրիշ տեղեր ժողովրդային գումարումներ և ցոյցեր տեղի ունեցան անցեալ ամսոյ վերջերն, ի նպաստ և յանբաւական նախարարութեան կրակոտ և գրգռիչ ճառեր խօսուեցան, ոսկայն իրապէս և ոչ մի գումարում Դարիէլովի աշխարհավարութեան դէմ բողոքելու բնութիւն ունէր։ խնդիրը բոլորովին տարբեր է որչափ որ խիստ ի մօտոյ կրցած եմ հասկնալ, զի ես ինքս իսկ տեղւոյս գումարման ներկայ և միդինկի պլուռօին (դիւան) անդամ դանուելով, կրնամ իսկ շեշտել ըստ ծներուս ճշդութիւնն։ — Անցեալ տարիէն կամ Պ. Զանգովի նախարարութեան օրէն 22 ռելեան ֆրանսէ լաթ անհատին բռնաբար մը քաղաք կը հանայ։ ստուգապէս ոչ ոք գիտէ թէ ինչ

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒ ՎԻՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ Ե.

ԶՈՒ ՏՐՆՔԱՆԻ

Անդ, մեծ կամարին տակ, որ իրր դամբարան լի էր գերեզմաններով, վերապատուելի Մարթը երկնից օրհնութիւններն հայցեց, և նախախնամութեան պահպանութեանն յանձնեց զայս ուղեւորութիւն։ Եղաւ մայրեան մը, ուր Մարի Կրանթի ձայնը լսուեցաւ վաղեմի եկեղեցւոյն մէջ։ Մանկամարդուհին իւր բարերարաց համար կ'աղօթէր, և երախտագիտութեան քաղցր արտասուքն Աստուծոյ առջեւ կը հոսէր։ Ցեւոյց ժողովուրդը մեկնեցաւ խորին սրտայուզութեամբ։ Ժամը տասն և մէկին ամեն մարդ շրջենաւին մէջ էր։ Ձոն Մանկլը և նաւատիրք վերջին պատրաստութեամբք կ'զբաղէին։

Կէս դիշերին, կրակները վառեցան, նաւապետն հրամայեց ուժ տալ ջերմութեան, և չատ չանցած՝ սև ծուխի հեղեղներ խառնուեցան դիշերուան մէգին հետ։ Տընֆանի առագաստները կատաւ պատեաններու մէջ փակուած էին խնամով, որպէս զի ածխոյ ծուխերէն ու փոշիներէն չաղտոտին, վասն զի հոմն հարաւային արեւմուտքէն կը փչէր եւ չէր կրնար նպաստել նաւուն ընթացքին։

Ժամ երկուքին Տընֆան սարսռիլ սկսաւ իւր կատաղութիւնն ցնցումէն։ անդադարաչափը (մանոմէթր) չորս մթնոլորտի ճնշում նշանակեց։ Ջերուցեալ շղթին չչեղ կափարիչներէն (սուբապ). ծովուն մակընթացութիւնն հարթ հաւասար էր։ այդուն ծոգումն արդէն կը ներէր տեսնել Ֆլայտի անցերն ընդ մէջ ձորանջանոներուն և փոքրիկ քարաբլուրներուն, որոց լապտերները տակաւ կը նըւազէին նորածին այգուն լուսէն։ Ուստի չուել հարկ էր։

Ձոն Մանկլը խնդացնել տուաւ Լորտ Կլէնարվանի, որ խիստ տխրամամիտն վրայ եկաւ։ Շատ չանցած՝ ծովուն տեղատուութիւնն զգալի լինել սկսաւ։ Տընֆան չչափի զօրեղ հարուածներ արձակեց օդին մէջ, պարանները թուլցան, գինքը չուրջ պատոյ նաւերէն բաժնուեցաւ, պտուտակը շարժիլ սկսաւ և շրջենաւը գետին հոսանքին մէջ մղեց։ Ձոն Մանկլը նաւուղիղ առած չէր, վասն զի Ֆլայտի անցերն սրանչելապէս գիտէր։ ուստի նաւուղիղ չէր կրնար բան զայն լաւագոյն կերպիւ վարել։ Շողենաւն անոր տուած նշաններուն համեմատ կը շարժէր։ աջ ձեռքով մեքենային կը հրամայէր, ձախովն ալ գեղին, լուսեղեամբ և ապահովապէս։ Շատ չանցած, գետեղերեայ դրօշներուն յաջորդեցին բլրոց վրայ կուռուցեալ ամարանոցք, և քաղաքին չչուլներն հետզհետէ մարելով անյայտ եղան։

Մի ժամ յետոյ, Տրմպորթիրի ժայռերուն քովէն անցաւ Տընֆան։ երկու ժամ յետոյ Ֆլայտի ծոցը մտած էր, և առաւօտեան ժամ վեցին Քանթայրի հրուանդանը պատելով կը մտնէր Ովկէանի մէջ։

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՎԵՑ ԹԻՒ ԽՅԻԿԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՆ

Նաւարկութեան առաջին օրը ծովը բաւական ծփին էր, և հովը զովացաւ իրիկուան մօտ։ Տընֆան ուժգնապէս կը ցնցուէր։ այս պատճառաւ տիկնայք չկրցին դուռնային վրայ երթալ, այլ իրենց խցիկներուն մէջ պառկած կեցան, և լաւ ըրին։

Բայց հետեւեալ օրը քամին դարձաւ։ Ձոն Մանկլը նաւապետը պարդեց առաջապահին եռանկիւնի առագաստն և թեակաղի փոքր առագաստն, որով Տընֆան լաւագոյն եւս յենլով պեռց վրայ, ալ ու ճախ տատանելէ դադրեցաւ։ Տիկին Էլէնա և Մարի Կրանթ կրցին առաւօտուն կանուխ նաւուն տախտակամածին վրայ երթալով՝ միանալ Լորտ Կլէնարվանի, հաղարապետին և նաւապետին հետ։ Արեւուն ծագումն յայծ գեղեցիկ եղաւ։ Ցերեկեան տաղը, նման Ռիւուլթի գրութեամբ ոսկեզօծեալ մետաղեայ սկաւառակի մը, Վոլթայեան անհուն առագանի մը մէջէ երեւելու պէս վեր կ'երթար Ովկիանոսի մէջէն։ Տընֆան լուսարարաց պայծառութեան մը մէջ կը սահէր, և կարծես թէ իւր առագաստները կը ձգտէին արեւու ճառագայթներուն ճոնոց տակ։

Շողենաւին ուղեւորները լրին հիացմամբ կը դիտէին պայծառաբեր առտին ծագումն։

—Ինչ սքանչելի տեսարան, ըսաւ վերջապէս տիկին Էլէնա։ Աւասիկ գեղեցիկ աստղ մ'ակիզբ։ Իսկ՝ թէ հովը դէմ չդառնար և նպաստաւորէր Տընֆանի ընթացքը։

—Անհնար է ասկէ լաւագոյն օդի մը փափաքիլ, սիրելի՝ Էլէնա, պատասխանեց Լորտ Կլէնարվան, և գանգատելու բնաւ պատճառ մը չունինք մեր ուղեւորութեան այս սկզբնաւորութենէն։

—Երկար պիտի տեւէ՞ մեր այս ուղեւորութիւն, սիրելի՝ Էտուարտս։

—Ձոն նաւապետն կ'ընդունի պատասխանել մեզ, ըսաւ Կլէնարվան։ Լա՞ւ է մեր ընթացք, Ձո՞ն, գո՞հ էք ձեր նաւէն։

—Յոյժ գոհ, միլո՛րտ, պատասխանեց Ձոն Մանկլը, որանշելի նաւ մ'է, և նաւաղ մը կը սիրէ զգալ զայն իւր ոտից ներքեւ։ Երբէք նաւու մ'իրան և մեքենայ այսչափ լաւ յարմարակցութիւն չէին ունեցած։ Տեսէք մրչամի հարթ է շրջենաւին բացած ակօսն, և մրչամի դիւրաւ կը սահի ալեաց առջեւէն։ Ժամն տասն և եօթն մղոն ճանրայ կ'ընենք։ Եթէ չարունակէ այս արագութիւն, տասն օրէն գիծը կը կարենք, եւ հինգ չաբաթէ առաջ Հորնի հրուանդանը կ'անցնինք։

—Կը լսէ՞ք, Մարի՛, ըսաւ տիկին Էլէնա, հինդ չաբաթէ առաջ։

—Այո՛, տիկին, պատասխանեց աղջիկն, և սիրտն ուժգին արագեց նաւապետին խօսքերէն։

—Եւ այս նաւարկութիւն, օրիո՛րդ Մարի, ի՞նչպէս կուգայ ձեզ, հարցուց Լորտ Կլէնարվան։

—Բաւական լաւ, միլո՛րտ, և չատ անհոգստութիւն չեմ զգար, վասն զի չուտ կը վարժուիմ։

—Եւ մեր փոքր Ռոպէրթին։

—Օ՜, Ռոպէրթը, պատասխանեց Ձոն Մանկլը, երբոր մեքենային մէջ մնած չլինի, կայմերուն վրայ կը դարի։ Այդ տղան կը ծիծաղի ծովու հիւանդութեան վրայ։ Եւ ահա, կը տեսնէք։

Նաւապետին ցոյց տալուն վրայ, ամենուն աչքն առաջնակարգին վրայ դարձաւ, և տեսան Ռոպէրթի, որ առագաստակալին որանձեւ չուանէն վար կախուած էր հարիւր ոտնաչափ օդին մէջ։ Մարի չկրցաւ չարժում մը զգալ։

—Օ՜, մի՛ վախնաք, օրիո՛րդ, ըսաւ Ձոն Մանկլը, ես կ'երաշխաւորեմ անոր համար, և կը խոստանամ ձեզ որ բիչ ժամանակէն քաջասիրտ նաւագիի մը պիտի ներկայացնեմ Կրանթի նաւապետին, վասն զի պիտի գըտնենք զայդ պատուական նաւապետ։

—Աստուած լսէ ձեզ, պարո՛ն Ձոն, պատասխանեց աղջիկն։

—Միրելի՛ որդեակ, ըսաւ Լորտ Կլէնարվան, այս ամենուն մէջ նախախնամական բան մը կայ, որ լաւ յոյս պարտի տալ մեզ։ Մեք չենք երթար, այլ կը տանին զմեզ։ Սակէ զատ, տեսէք այս ամեն քաջ մարդիկը, որ այսպէսի դէպքերի պատի մը համար զինուորեալ են։ Ոչ միայն պիտի յաջողինք մեր ձեռնարկին մէջ, այլ եւ առանց դժուարութեան պիտի կատարի։ Ես զբօսական ուղեւորութիւն մը խոստացած եմ տիկին Էլէնայի, և եթէ չեմ սխալիր, խօսքս պիտի բռնեմ։

—Լաւա՞րտ, ըսաւ տիկին Կլէնարվան, դուք մարդոց լաւագոյնն էք։

—Այնուհետեւ ոչ, բայց լաւագոյն նաւապետն ունիմ շրջենաւունին վրայ։ Զէ՞ք հաւնիր մեր Տընֆանին, օրիո՛րդ Մարի։

—Ընդհակառակն, միլո՛րտ, պատասխանեց աղջիկն, եւ իբրեւ ճշմարիտ հասկցող։

—Ա՜, ստուգի՞ւ։

—Փոքրիկ տղայ եղած ժամանակս կը խաղայի հօրս նաւերուն մէջ։ պէտք էր նաւաղ ընէր դիս, և եթէ հարկ լինէր, թեւերս բնաւ չպիտի վարանէի առագաստ ամփփելու կամ առասն հիսելու։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, օրիո՛րդ, դարձեց Ձոն Մանկլը։

—Եթէ այդպէս խօսիք, ըսաւ Լորտ Կլէնարվան, մեծ բարեկամ պիտի լինիք Ձոն նաւապետին։ վասն զի այնպէս համոզուած է թէ նաւաղութեան պէս գեղեցիկ արհեստ չկայ աշխարհի վրայ, նոյն իսկ կանանց համար անկէ լաւագոյն վիճակ չճանչեր։ Ճշմարիտ չէ՞ ըսածս, Ձո՛ն։

—Անշուշտ, միլո՛րտ, պատասխանեց նաւապետն, և ոսկայն կը խոստովանիմ թէ օրիորդ Կրանթի արժանավայել տեղը դուռնակին վրայ է, քան թէ առագաստ ամփփելու պաշտօնի մէջ։ բայց և այնպէս մեծ հանոյք կ'զգամ անոր այդպէս խօսիլը լսելով։

(Շարունակելի)

եղած է, թ՛նչի ծախուած է կամ ո՛վ գողցած է. այլ և այլ կարծիքներ կան այս մասին. մինչեւ իսկ յայտնի կը խօսուի թէ այս կամ այն նախարարը խորած լինի նայելով իրենց նախկին և արդի նիւթական ճոխ և հարուստ վիճակին, սակայն գոնէ առ այժմ լուրեւոյն կ՛անցնիմ այդ գող նախարարաց անուններն, և երբ բոլորովին օրինապէս յայտնուին, յայնժամ պիտի գրեմ Արդ. որովհետեւ հրաժարեալ նախարարութիւնը պահպանողականներէ և ազատականներէ միանգամայն կազմուած էր, բնականաբար պահպանողականք չուզելով որ իրենց կուսակցութեան գլուխները խայտառակուին, որոյ կը վերագրուի 22 միլեան ֆրանքին անյայտութեան կատարումը, մէկ հոգին 20 հոգիի տեղ առնելով գումարուներ ըրած և այսպէս Իշխանն ալ խաբելու ջանադիր եղած են. սակայն նոյն ինքն Իշխանին կողմանէ կարգուած մասնաւոր քննչաց քննութեամբ այս բոլոր խարդախութիւնք երեւան եկած են, ինչպէս ի Վառնա, ուր 40ի մօտ պահպանողականք միայն իբր թէ 700 ներկայ անձանց կողմէ Իշխանին հեռագիր զրկելով Նախարարութեան անկումը կը խնդրեն, բայց չուտ կը յայտնուի խարդախութիւնն, ինչպէս ըսի Աւելի պարզ ըսելով, Պահպանողականք և սոցա բարեկամ Ազատականք իսկ կ՛ուզեն որ սոյն խնդիր փակուի, և սոսոր համար ցոյցեր կ՛ընեն, որպէս թէ Պ. Դարավէլովի աշխարհավարութիւնը վնասակար կը դառնէ երկրին, մինչդեռ ճշմարիտ Ազատականք, քաղաքացիք և գիւղացիք միահամուռ վստահ Պ. Դարավէլովիաշխարհավարութեան վրայ վստահութեան ցոյցեր կ՛ընեն, և գողերուն պատժուիլը կինդրեն Մեր քաղաքի դիրքն, որ անցեալ ամսոյ 27ին տեղի ունեցաւ Պուլկարաց նորաշէն դպրոցի ընդարձակ սրահին մէջ, ուր և դուրսը 3,000էն աւելի քաղաքացիք և գիւղացիք, այլ և այլ գիւղային պատգամաւորութիւնք ներկայ կը դառնուէին կանուխէն պատրաստուած իմաստուն ծրագրի մը համաձայն, բոլոր դիրքներու գլուխը կրնայ համարուիլ, զի այսչափ հոծ բազմութիւն, այն ալ գրեթէ Ազատականներէ բաղկացեալ, և ոչ մի տեղէ լսուուեցաւ։ Պիւռօին կողմէն խօսուեցան չորս ճառ, յորոց Պ. Կէրչօ և Պ. Զօլագով ազատական անձնէրէ փաստաբանաց առենաբանութիւնք արձագանգուին, և մի ճառ խօսիլ ուզեց և քիչ շատ ալ խօսեցաւ. ժողովրդեան մէջէն սպիտակամորուս ծերունի մ՛որ դժբաղդաբար ծրագրէն դուրս ընդարձակօրէն խօսիլ ուզելուն, լսելի չեղաւ և բեմէն վար իջաւ. միւս բոլոր առենաբանից նիւթը միեւնոյն էր, տարբեր բացատրութեամբ, ամենուն վերջաբանը ստպէս յանդեցաւ, Ն. Վստահութիւն յայտնել Ներկայ Երեսփոխանական ժողովին վրայ. Բ. Վստահութիւն յայտնել Պ. Դարավէլովի և իւր Նախարարութեան վրայ. Գ. Խնդրել Երեսփոխական ժողովէն, որ 22 միլեան ֆրանքին բոլորն անձինք ի՛ր դրամ հրաւիրուին ըստ օրէնքի, դատարան հրաւիրեալ և պարտքոյն յօրինակ ապաքէն. այսպէս եւս հեռագրուեցաւ ի Սօֆիա և լրագրաց։ Անբացատրելի էր ժողովրդեան յուզումն և միանգամայն ուրախութիւնը, ինքզինքն վերոյշեալ եղակացութեանց ոտից տրփմունք, ազգային ժողովրդական երգեր և ի վերջոյ քաղաքացւոց ու գիւղացւոց հետ մինչ իրիկուն գիրկընդխառն պարեր, գոչիւնն ուրիշ ոգեւորութիւն մը կուտային. ճիչ, աղաղակ, իրարանցում այսչափ հոծ բազմութեան մէջ երբէք չի լսուեցաւ, որ նուազ պատիւ չբերէր Պիւռօին Նախագահ Պ. Հ. Մարգով ազատական երիտասարդին։ Նկատելի կէտ միայն սա եղաւ, որ մի քանի Պահպանողականք մուկի պէս ծակերը մտած՝ դուրս եկնելէ կը վախնային, անշուշտ վերջին երեսփոխանական ընտրութեանց ժամանակ իրենց հակաժողովրդական ընթացից պատճառաւ եղած ծեծերնին տակաւին մարսած չլինելնուն համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՍԱՄԻՈՆՆԱՑ ՔՈՒԷՆ
ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Լոնդոն, 23 փետր. Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, Սըր Մէթաֆորտ Նորթքոդ ընդլայնեց իւր պարսաւանաց առաջարկն ընդդէմ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութեան արտաքին աշխարհավարութեան։ — Պ. Կլատսդոն պատասխանեց թէ կառավարութիւնը կ՛աշխատի կատարել իւր պարտականութիւններ ըստ նորանոր պարագայից, բայց չի կրնար շղթայել իւր ապագայ ուշխարհավարութիւն՝ կանխաւ խոստումներ տալով Խորհրդարանին։ Նախարարապետը կը խնդրէ Սըր Ս. Նորթքոդի առաջարկին մերժումը։

Լոնդոն, 24 փետր. Պահպանողական լրագիրք կը պարսաւեն Պ. Կլատսդոնի յայտարարութիւններն և կը յուսան որ Խորհրդարանն հրաժարման պիտի պարտաւորէ զկառավարութիւնը։ Բայց միւս լրագիրք չեն կարծեր որ պարսաւանաց առաջարկն ընդունուի մեծամասնութենէն։ Թայմս կ՛ըսէ թէ Սըր Ս. Նորթքոդ տկարութեամբ կը փաստաբանէ լաւ դատը։ Թայմս կ՛եզրակացնէ թէ ո՛չ թէ Պահպանողականաց, այլ Ազատականաց մէջ իսկ հարկ է որոնել արդի կացութեան համաձայն գործելու միջոցներն։

Արմատական լրագիրք Պ. Կլատսդոնի յայտարարութիւնները կը քննադատեն, անգոհացուցիչ գտնելով զայնս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. վարչութեան Խառն ժողովն այս չորեքշաբթի օր դումարեցաւ ի Գալաթիա, ընդ առենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի, և հետեւեալ անօրէնութիւններն բրաւ։

1. Քարու քէհեայի Աբրահամ էֆենտիէն գոհութեամբ լսեց թէ Պատրիարքական ընտրութիւնը Բ. Դրան Ծանուցանող Ազգ. ժողովոյ Մաղաքեան Նախարարաց խորհրդէն ընդունելով, կայս. Պալատը զրկուած է Վ.Հ. Սուլթանին վաւերացման մատուցուելու համար։

3. ժողովն ընթերցաւ Ամեն. Տ. Ե. սայի Պատրիարքի մէկ դիրն որով Ն. Սրբազնութիւնը կը ծանուցանէր թէ ի մեծայ կը մեկնի մայրաքաղաքէն և օրհնութեան երկու կոնդակ յղած է առ Վարչութիւնն և առ Ազգ. ժողովն։

ժողովականք ոմանք առաջարկեցին որ յատուկ պատգամաւորութիւն մը կարգուի Ն. Սրբազնութեան յուզարկ դնալու համար մինչեւ ի շոգենաւ, և Իզմիրլեան Տ. Մատթէոս Սրբազան մինչեւ յերուսաղէմ ընկերակցի Ն. Սրբազնութեան իբրեւ պատգամաւոր, և հոն ապասէ նորընտիր Ս. Պատրիարքի հրաւիրակաց գալստեանը, և ընկերանալով անոնց, իբր հրաւիրակ Կ. Պոլիս վերադառնայ, ընդ նորընտիր Ս. Պատրիարքին։

Այս առաջարկ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ ժողովէն։

Այս պահուն, Գեր. Սիմէոն Սրբազան Սէֆէրեան յայտնեց՝ իւր Կայսպալատ երթալն, ի դիմաց Ս. Պատրիարքին ուղերձ մը մատուցանելն և այս առթիւ Ն. Սրբազնութեան ուղեւորութեան յետաձգումը Վ.Հ. Սուլթանին ներկայանալու համար, ինչպէս պատմած ենք մեր չորեքշաբթի աւուր թուով։

3. Եեսոյ ժողովն, ի ներկայութեան Ազգ. ժողովոյ Մայր Դիւանի, իւր օրակարգին անցաւ, որ էր «Ընտրութիւն հրաւիրակաց առ Նորընտիր Ս. Պատրիարքն։» ժողովականներէն ոմանք առաջարկեցին որ հրաւիրակութիւնը մինչեւ Իզմիր երթայ, և ոմանք առաջարկեցին որ մինչեւ Հապպէ երթայ Ն. Սրբազնութեան գալստեան սպասելու համար, սակայն հուսկ յետոյ ժողովն համակերպեցաւ Ազգային ժողովոյ Մայր դիւանի առաջարկութեան, որ էր մինչեւ Յերուսաղէմ ղրկել պատուիրակութիւն։

Ապա ժողովն հրաւիրակաց ընտրութեան ձեռնարկելով, Մայր Դիւանն առաջարկեց որ մէկ եպիսկոպոս, մէկ վարդապետ և մէկ քահանայ ուրարու Բէքհեայի Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին հրաւիրակ ընտրուին։ Ազգ. ժողովոյ Առենապետ Վսեմ. Եուսուֆեան Տիգրան էֆէնտի յարեց միանգամայն թէ ինչպէս որ հոգելոյս Պողոս Պատրիարքն և նախկին Պատրիարք Ամենն Խրիմեան Սրբազանն արժանավայել չքով բերուեցան մայրաքաղաքս, այս անդամ եւս նմանօրինակ հանդիսաւոր շուք և յարգանք ընծայուին նորընտիր Ս. Պատրիարքին։

ժողովականք յիշեցին թէ երկոցունց Պատրիարքաց եւս 3–4 եկեղեցական հրաւիրակներ զրկուած էին, և հաւանեցան Առենապետ էֆէնտիի առաջարկին։

Ըստ այսմ ժողովն միաձայնութեամբ հրաւիրակ ընտրեց զՏ. Մատթէոս Եպիսկ. Իզմիրլեան, Տ. Յակոբ վարդապետ Աշտ Փափազեան և Տ. Յովհաննէս Աւագ քահանայ Մ՛ելրեան, ինչպէս և Քարու Բէքհեասի էֆէնտին։

Յետ այս օրոշման, Տ. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազան դիտեց թէ ինք՝ իբրեւ առենապետ Կրօնական ժողովոյ իրաւունք ունէր հրաւիրակաց առաջինը լինելու և փափաք յայտնեց որ ժողովն անտես չառնէ զիւր այս իրաւունք, թոյլ տալով իրեն հրաւիրակաց ընկերակցիլ յԵրուսաղէմ։

ժողովը բանաւոր դատելով Նար-Պէյ Սրբազանի այս փափաքն, Ն. Սրբազնութիւնն ևս հրաւիրակ ընտրեց։

4. Ապա ժողովն օրակարգին երկրորդ խնդրոյն անցաւ, որ էր «Ընտրութիւն յանձնաժողովոյ ի մասին Պարտուց բարձման Երուսաղէմի»։

Այս ծանձնաժողով կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով։

Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան։

Վսեմ. Սեպուհ էֆ. Մաքսուտեան.

Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Նուբեան։

Մեծ. Բարսեղ էֆ. Հալաճեան.

Մեծ. Սինեքերիմէֆ. Մանուկեան.

Այս յանձնաժողովոյ պաշտօնն է, ըստ վերջին բանաձեւի Ազգ. ժողովոյ, Երուսաղէմայ պարտուց բարձման համար Ազգ. վարչութեան հրահանգներն ի գործ դնել, հսկել որոց բաշխման վրայ ինչպէս ի գաւառս նոյնպէս և ի մայրաքաղաքիս, ծրագիր մը պատրաստել և Ազգ. վարչութեան վաւերացման բերել, թէ ի՞նչ եղանակաւ կարելի է այսուհետեւ Երուսաղէմի Վանքը պարտուց չենթարկել, և այլն։

3. Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց Նորընտի վանահայր Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան որ իւր պաշտօնին նկատմամբ ինչ ինչ հրահանգներ սաստնալու համար ի ժողովոյ հրաւիրուած էր, անձամբ հրաժարական տուաւ քանի մը առարկութեամբ։

ժողովն յառաջիկային վերապահեց այս խնդրոյն վերջնական կարգադրութիւն։

Վաղը պիտի հրատարակենք կրօնական ժողովոյ չորեքշաբթի աւուր նստի որոշումներն։

Երէկ Քաղաքական ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Սիմոն պէյի անուան տարեդարձը լինելով, կրօնական և աշխարհական բազում ազգային երևելիք շնորհաւորութեան գնացին։

Ինչպէս մեր անցեալ աւուր թուով ծանուցած էինք, վաղը դիշեր Բերա Նոր Թատրոնին մէջ ներկայացում մը պիտի տրուի ի նպաստ Սեւնէ-քերիմեան ընկերութեան Սերաստիոյ, ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ. Սիմոն պէյի Մագասուտեան։

Սեւնէ-քերիմեան ընկերութիւն, որ 33 տարիէ հետէ անընդհատ կը գործէ, իրեն նպատակ ունենալով ձրիապէս կրթել Սերաստիոյ քաղաքին երկու հազարի չափ աղքատիկ հայ մանկտի, մեր ազգային լաւագոյն ընկերութեանց մին հանդիսացած է մինչեւ ցարդ, և ըստ ամենայնի արժանի է ազգային քաջալերանաց։ Ուստի, տարակոյս չունինք որ շատեր պիտի փութան օգուտ քաղել առիթէն, իրենց համակրանքը գործնականապէս յայտնելով այնպիսի ընկերութեան մը որ միշտ սիրած է գործել քան խօսիլ։ Ընկերութեան գործադիր անդամոց ջանքերուն շնորհիւ, ներկայացումը կը խոստանայ շատ շքեղ և կանոնաւոր լինել։

Կը լսենք թէ Զօպանեան Յակոբ էֆէնտի Տիվրիկի ազգ. կալուածոց Հոբարձութեան Ատենապետութենէ հրաժարական տուած է։

Հետեւեալ հրաւէրին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ.

Ազգ. ժողովոյ օրակարգին մէջ գտնուող Կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ նախապատրաստական խորհրդակցութիւն մը ընելու համար, Ազգ. Երեսփոխանաց Յառաջդիմական Միութեան անդամք հրաւիրեալ են ինոստ դումարիլ, կիւրակէ օր ճիշդ ժամ 7ին անմիջապէս, ի Մատենադարանն Ղալաթիոյ։

Յ. ՄԼԻԵԼԻՄ-ԳՈՒԼԻ

Մեր ընթերցողք Արէ-Լէքի մէջ հրատարակուած խմբագրական յօդուածներէ եւ մասնաւոր թղթակցութիւններէ լիակատար գաղափար մը ստացած են Երեւանայ անցքին համար կարգ մը նշանաւոր անձանց աքսորման մասին։ Այս խնդիր յոյժ կարեւոր լինելով՝ նորա մասին նորանոր տեղեկութիւններ կը փութանք հաղորդել։

Այս աւուր թղթաբերով Երեւանէն ստացուած թղթակցութիւն մը հետեւեալը կը հաղորդէ.

Նամակագիրը արդէն մեզ յայտնի մասնագիտութեանց վրայ խօսելով՝ կ՛ըսէ թէ Երեւանի նահանգական վարչութիւնը բոլորովին բացայայտ կերպով միացած խլան Դոնդուկովի-Կորսակովի հետ, ամեն պարագայի մէջ կը նեղէին Հայերն, և բացայայտ կերպով կը կաշառէին պարսիկ խանէրն՝ որպէս զի սոքա Հայերուն այլ եւ այլ վնասներ պատճառեն։ Շատ աշխատեցան Հայերն ապրստամբ ցոյց տալ Բեդրոսպուրգի կառավարութեան առջեւ եւ կ՛առաջարկէին որ Երեւանէն չորս տասնեւվեց անձինք պետական հրամանաւ աքսորուին. բայց բերդաղարար նախարարութիւնը թերեւս տեղական լինելով գործի խլութեան, ուշադրութեան արժանի չի նկատեց Դոնդուկովի և Երեւանայ նահանգապետի զբաղմունքը։ Ամենայն ինչ պարտիչ յայտարարութիւններն և տպարդիւն թղթոյց զայնս։

Իսկ երբ խլան Դոնդուկով–Կորսակով անցեալ 1884 տարւոյ վերջին Բեդրոսպուրգ ուղեւորեցաւ, անդ եւս չդադրեցաւ իւր դիտաւորութիւնն իրագործելու ջանալէ։ Հայերն ամբաստանելու համար ծրագիր մը կազմէ և Կայսեր ներկայանալու ժամանակ կը ներկայացնէ և անոր իրագործումը կը խնդրէ... Դոնդուկովի խնդիրքը կը կատարուի. եօթն անձինք աքսորանաց կը դատապարտուին և քանի մ՛անձինք ալ Երեւանայ մէջ ոստիկանական հսկողութեան ներքեւ կը դնուին։ Աքսորի ենթարկեալները իրաւունք ունին ընտրել իրենց աքսորանաց վայրը, Կովկասէն դուրս Ռուսաստանի որ քաղաքը որ կ՛ուզեն, բայց Բեդրսպուրգէն, Մոսկուայէն և Վարշաւայէն։ Նոքա իրաւունք չունին մտնել պետական ծառայութեան մէջ ո՛չ աքսորի ժամանակ և ո՛չ անկէ վերջը. այն օրինաց ենթարկեալ են եւ նոքա որ ոստիկանական հսկողութեան ներքեւ կը գտնուին։ Իրենց աքսորանաց քաղաքներն ըստ կամս ընտրելու և մեկնելու համար մէկ ամիս ժամանակ կտրիջոց որոշուած է։

Աքսորեալներէն մէկը — Սրապիոն Տէր Գրիգորեան — Մոսկուայի համալսարանի երիտասարդ ուսանող մ՛է. սա անցեալ տարի ալ զրկուելով համալսարանի դասախօսութիւններէն՝ Երեւանայ անցքի համար բանտարկուած կը մնար ի Մոսկուա քանի մը ամիսներ։ Այս ուսանողը մեծ յարգ կը վայելէր ռուսական երիտասարդութեան կողմէ։ Ցուն. 19 ին երբ աքսորանաց հրամանագիրը Բեդրսպուրգէն կատացուի Երեւանայ դատարանի դատախազ Ֆրէյդանդ իւր տան մէջ մեծ եւ փառաւոր խնջոյք մը կ՛ուտայ, ուրու միջոցին բերկրութեամբ լցուած իւր տարած յաղթանակին վրայ, ոտքի կ՛ելնէ, կը հրամայէ բոլոր հանդիսականաց բաժակները լցնել և ոգեւորեալ ճառ մը արտասանելով կը յարէ. «Պարոնք՝ այս բաժակը Հայոց Ընկերեալն և ոչնչանալուն համար։»

Կը պատմեն թէ մեծ ժամանակներս բարձրագոյն կարգադրութիւն մ՛եղած է, որով հանեմատ այսուհետեւ պետական մասին. սա բաւական անարդիւն մարդ է. ձեռնարանի մէջ տեսչի օգնականի պաշտօն վարելով՝ այլեւայլ դժգոհութիւնների պատճառ է եղել արդէն։

Այժմ էլ ինչպէս հաստատ աղբիւրներից լսում եմ Սինոդի անդամ պիտի ընտրուի. ի հարկէ եթէ կառավարութիւնը մի այդպիսի կեղտոտ մարդի սինոդական է ուզում ընտրել, տակը անպատճառ մի բան կայ եւ, ճշմարիտ, ասում են թէ Ղեւոնդ վարդապետի Սինոդական ընտրուելու խնդիրը Պրօկուրորի գործն է։ Հ. Ղեւոնդի Սինոդական ընտրուելը այստեղ դեռ գաղտնիք է. իսկ դուք կարող էք հրատարակել որ այդ տեղում գաղափար ունենան այս տեղ կատարուող մեքենայութիւնների մասին. Պրոկուրորը մի շատ անպիտան մարդ է, որի վրայ խոստանում եմ ապագայի դրել։

Նորերս Ստեփան եպիսկոպոս Մխիթարեանը միանեայ աքսորից վերադարձաւ. արդէն լսած կը լինիք սորա աքսորման պատճառները թէ ինչպէս վանքի բակում Աշտարակի Յովհաննէս վարդապետին մի լաւ դիսկել (տիեզ) էր։

Այս պատճառով ուզում էին աքսորել Ստեփան եպիսկոպոսին մի հեռաւոր վանք, բայց նա չգնաց, յետոյ ուղարկեցին Ս. Մոնիի վանքը որ Էջմիածնից չորս ժամ հեռու է։

Ստեփան եպիսկոպոսը այստեղ մեծ ազդեցութիւն ունի թէ Տեղապահի և թէ մի երկու Սինոդականների վրայ. այս անձը այն կողմից լաւ է որ վատերին, մանաւանդ Պրոկուրորին ստտիկ հարուածում է...։ Մեծ դեր խաղաց Ներքսի ընտրութեան գործում։ Ձեմարանի մէջ անցեալ տարի պատահած խռովութիւնների ժամանակ աշակերտների արդար իրաւունքը պաշտպանողներից ամենաեռանդունը հանդիսացաւ, և ահեղ ճիգ թափեց Ձեմարանի տեսուչ Նահապետեանցին և նորա խումբը քշելու, և յաջողեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Միւթէմայիլի աստիճան տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ ապահովութեան մտուկի անօրէն Յակոբ էֆէնտիի, և երկրորդ կարգի պաշտօնատարութեան ատիճան՝ նոյն մտուկի հաշուակալ Դէսպրդ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ արքունի ճարտարապետ Վասիլաքի Դարիայի որդի Սանքոյ էֆէնտիի, որ անցեալներն Եւրոպա ուղեւորած էր։

Կայս. նուագածուաց խմբի ստուցիչներէն Բասքուալի պէյ յիշեալ խմբի տնօրէն Կուամէլլի փաշայի օգնական անուանեցաւ։

Տէր քսեան ֆլի քնկերութեան Տնօրէն Թէրնոյ Պէյի Բ. կարգի Օսմանեան պատուանշան տրուած լինելը ժամանակին ծանուցած էինք։

Այս անգամ կ՛իմանանք թէ յիշեալ ընկերութեան վարչական խորհրդոյ անդամներէն Պ. Լէոնիտաս Զարիֆիի Պ. Սալոմն Թերնանտեղի և առաջին երկրաչափ ու շինութեանց Տնօրէն Պ. Պոմպանի երկրորդ կարգի Մէճիտիէ, նոյն խորհրդոյ առաջին քարտուղար Պ. Ժիւլ Գոլարոյի չորրորդ կարգի Օսմանիէ և երկրաչափ Պ. Լաթալէյի, Պ. Էսսայի, Պ. Պորտէնայի և Պ. Պէլիյէի չորրորդ կարգի մէճիտիէ պատուանշաններ տրուեր են։

Վ.Հ. Սուլթանին անձնական գանձուն նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա Բաղդատեան նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին հետ։

Նախընթաց օրն Ցունց Պատրիարքարանի Սինոդն ի նիստ գումարուած ժամանակ, դատական և կրօնական նախարարութեան բարձրագոյն պաշտօնատարներէն Հիլմի էֆէնտի Պատրիարքարան գնաց, Վ.Հ. Սուլթանին կողմէ ապականուած Թուրա մը նորոգելու Յովակիմ Դ. Պատրիարքին։ Ն. Կ. Վերափառութիւնն այսու նոր ապացոյց մ՛ալ կ՛ընծայեր յունաց ազգին նկատմամբ իւր տածած համակրանաց և սիրոյն։ Պատրիարքն ու Սինոդականք լսելով Հիլմի էֆէնտիի գալուստը, նոյն ժամայն նիստը դադրեցուցին և փութացին ընդառաջ Ն. Վսեմութեան։

Յովակիմ Պատրիարքը կայսերական Թուրան ընդունած պահուն իւր խորին երախտագիտութիւնն տրամայտեց, յաւելլով թէ պարտք կը համարի իրեն այս առթիւ յունաց ազգին և յոյն եկեղեցւոյ շնորհակալիքը մատուցանել յոյս կայսերական գահոյքեր։

Նուիրեալ Թուրան, որ ծանրագին ձեռակերտ մ՛է, Պատրիարքարանի մեծ սրահին մէջ պիտի կախուի, Պատրիարքական գահոյն վերեւ։

Ելմտական նախարար Միւնիր փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով ինչ ինչ հրահանգներ ստացաւ բարձր. Մեծ–Եպարքոսէն։

Պրուսայի կուսակալ Նազիֆ փաշա Սեւանիկի դատարանի մէջ ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու պաշտօն ստացած լինելով ի մօտոյ Պրուսայէն պիտի մեկնի Սեւանիկ երթալու համար։

Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա երէկ կայսերական պալատը գընացած լինելով, հարիւր ժամ ուրիշ միջոցները կրցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

Պարսկական, Գերմանական ու Իտալական դեսպանատանց Ա. Թարգմանները երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆաթի պէյի հետ։

Ցառաջիկայ երկուշաբթի օր Սեւաստոպոլէն գալիք Ռուսական շոգենաւով Մայրաքաղաքս կ՛ապասուի Ֆրանսացի մեծահարուստ տը Շուազիէն կոմսն, որ զբօսանաց ուղեւորութիւն մը կընէ։

Մայրաքաղաքիս բուսանական նախորդ դեսպան Պ. Մալրոյէնի չորեքշաբթի օրը Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով, իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Յովակիմ Դ. Պատրիարքին։

Ագրիանուպոլսոյ Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Լափոն մայրաքաղաքս եկաւ։

Ցառաջագոյն ծանուցուեցաւ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ երկրագործական դրամատուն մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրուած էր առ արտաքին և երկրագործական նախարարութիւնէն։ Այս դրամատան կեդրոնը պիտի հաստատուի մայրաքաղաքիս մէջ, և թարքիոյ կարեւոր գաւառաց մէջ ալ ճիւղեր պիտի ունենայ։

Առեւտրական նախարարութիւնը նկատողութեան առնելով սոյն առաջարկը, Սուպհի փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմած էր զայն քննելու պաշտօնով, մասնաւորաբար որոշելու համար թէ ի՞նչ առկոս պիտի առնուի երկրագործ գասուն փոխ տրուելիք գումարին վրայ։

Մանրամասն կրսէ թէ այս յանձնաժողով քանիցս գումարուելէ յետոյ, իւր վերջին նստին մէջ 7 առ 0/0 որոշեր է այդ տոկոսն։ Արտօնատէրն ի՞նչ ի՞նչ առարկութիւններ ընելէ յետոյ, հուսկ ուրեմն համակերպեր է յանձնաժողովոյ որոշման, որ իւր տեղեկագիրն ի մեծայ Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

Սրբիրլէնի դքսին կողմէ զրկուած նամակէ մը կերեւի թէ Ն բարձրութիւնն յոյժ գոհ եղեր է Մերսինի մէջ իւր գտած ընդունելութենէն, մանաւանդ անոր համար որ երկիրն ուսկից պիտի անցնի Թարսուս–Ատանայի երկաթուղին, իւր կարծածէն շատ աւելի արգասաբեր և բարեբեր գտեր է։ Այդ գաւառաց բնակիչք մեծ բարեյօժարութիւն և համակրանք ցոյց տուած են ի նպաստ այս կարեւոր ձեռնարկութեան, որ լաւ ներդործութիւն ըրած է մեծատուն դուքսին վրայ։

Սրբիրլէնի դուքսն, որոյ վրայ քանիցս մեր ընթերցողաց խօսելու առիթ ունեցած ենք, նախագահն է այն դրամատեաց խմբին որք վերերս ընկերութիւն մը կազմեցին ի Լոնտրա, Մերսին–Ատանայի երկաթուղւոյ շինութեան ձեռնարկելու համար։ Այդ շինութեան դլխաւոր երկրաչափ Պ. Բուս ևս Մերսին ուղեւորեցաւ և փութով աշխատութեանց պիտի ձեռնարկուի, հարկ եղած արտօնութիւնը տրուած լինելով արդէն ընկերութեան։

Մայրաքաղաքիս բոլոր թերթերն, ինչպէս և մեզ, թուրք մամուլէն առնելով հրատարակած էինք թէ Դերմանացի Պ. Հորն տարեկան 30,000 ֆրանք թոշակով Ելմտական նախարարի խորհրդականութեան պաշտօնին կոչուած է և թէ երեք տարուան պայմանագիր մ՛ևս կնքուած է արդէն։

Ելմտական նախարարի փոխ–խորհրդականին կողմէ թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ ադի մը զայդ լուր հերքելէ յետոյ, կը յարէ թէ Պ. Հորն՝ Բէյթի տնօրէն Պերթրամ էֆէնտիի տեղն անցած է, և թէ Ելմտական նախարարութեան խորհրդական Վէթէնտորֆի պէյ, որ երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ լինելով իւր պաշտօնէն բացակայ կը գտնուէր, այս օրերս բաւական ապաքինած լինելով ի մօտոյ պիտի վերսկսի իւր պաշտօնը շարունակել։

Սնոռ լրագրին մէջ կը կարդանք թէ՝ Մէջբեի ու Մէտինեի միջեւ դրսնուած ճանրուն պահուան Հատիճէ անուն շէյխ մ՛որ անցեալներն զաշտօնանկ եղած էր, իւր ցեղէն 800 ի չափ միամիտ մարդիկ գլուխը ժողվելով, անհնազանդութեան դրօշն պարզած և յայտարարած է որ եթէ իւր երկու տարեկան թոշակն, այն է 60,000 դրուշն, իրեն չվճարուի, չպիտի թոյլատրէ որ Համիդի մէջ դտնուող վաճառականաց կարաւանն Հուէյտայի կիրճէն անցնի Մէտինէ երթալու համար։

Մէտինէի զինուորական ընդհանուր հրամանատար Ֆազլ փաշա յիշեալ շէյխի այս յայտարարութիւնը լսելուն պէս գայմագամ Իսմայիլ պէյի հրամանատարութեան ներքեւ երկու վաշտ զօրք ճամբայ հաներ է ուղղակի Հուէյտայի կիրճը երթալու համար։

Շէյխի մարդիկն արդարեւ այդ կիրճը գրաւելով կուռի պատրաստուած էին։ Բայց կայսերական զօրաց վաշտերն յաղթութեամբ անցեր են այդ կիրճէն և Սէլէֆի կիրճը դնացեր են, որ նոյնպէս գրաւուած էր Շէյխի մարդոցմէ։ Զօրս ու էլեւ ժամ սաստիկ կռիւ մը յետոյ, ապստամբներն ցիրուցան եղեր են և այժմ յիշեալ ճամբուն վրայ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

Թէպէտեւ յառաջագոյն բսուեցաւ թէ Ամէնքի բումանական դեսպան Պ. Կիբա պիտի կոչուի Կ. Պոլսոյ դեսպանութեան պաշտօնին, սակայն հաւանական կերեւի որ Փարիզի դեսպան Պ. Պալասէանոյ յաջորդէ Պ. Մավրոէնիի։

Եւրոպայի լրագրաց մէջ հրատարակեալ Ռիւթերի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան Պարսն Հիրշի դէմ ունեցած դատն ի մօտոյ պիտի տեսնուի առեւտրական դատարանին առջեւ։ Կայս. կառավարութեան դատին նպատակն է օրինական վճիռ մը ստանալ արդելքի տակ դնելու համար այն արժեթուղթերն որք Պ. Հիրշի քով թողուած էին և զորս յետո կը պահանջէ այժմ Բ. Դուռն։

Սեղանիկի նախորդ կուսակալ Հասան Թահսին փաշայի և դատարանի քանի մը նախկին պաշտօնատարաց դատն որ Պեռական խորհրդոյ վերաքննիչ ատենին առջեւ կը տեսնուէր, աւարտելու մօտ է և դատարանն իւր վճիռը պիտի տայ այս օրերս։

Կովկասու մեծահարուստ իշխան Բոլ Վ.որնձով որ քանի մը շաբաթ առաջ Կ. Պոլիս եկած էր իւր տիկնոջ հետ, ինչպէս Նաեւ Շուվալոֆ կոմսն չորեքշաբթի երեկոյ Ալէքսանդրիա ուղեւորեցան։

Շաբթուս մէջ Բերա, Պալըք Բազարի կողմն ինքզինքն սպաննող մասվաճառը քանի մ'օր առաջ ըսեր է ուղեր իւր ընտանեաց թէ կ'ամ ինքզինքը պիտի սպաննէ կ'ամ ուրիշ մարդ մը։ Հետեւաբար նոյա այդ սնոտիապաշտութիւնն թէեւ խելագարութեան կը վերագրուի, բայց վերջին տեղեկութեանց նայելով, Բերայի ոստիկանութիւնը բուն սնոտիապաշտ այդ մասվաճառին աչքերը լինել կը կարծէ, որ 10 ոսկի առնելիք ունէր վարպետէն։

Աւստրիոյ կայսեր սենեկապետ և կիսաբաժնի զօրավար Եոգէֆ Վալաշեէյն Վարթենպերկի կոմսն և Աւստրիոյ մեծահարուստ կալուածատէրերէն Հանրի Ուէնքհայմ կոմսն, որք մայրաքաղաքս կը գտնուէին քանի մ'օրէ ի վեր, չորեքշաբթի օրն Ալէքսանդրիա ուղեւորեցան Մէհմաժբրիի Դամպոճ շոգենաւով։

Նմանապէս նոյն օրը Կ. Պոլսէն մեկնեցան Իտալական դեսպանատան պահակ շղթենաւուն նաւատիրք և սպայք, որոց տեղ նորեր եկած են։

Տէր.քոսեան ջրի ընկերութիւնը պաշտօնապէս Քաղաքապետութեան յանձնեց ջրհաններու և հրդեհներու յատկացեալ վաթսուն ջրուղեաց բանալիները։

Փիլիպէի Հիլալ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ հակառակ Արեւելեան Բումելիի վարչական կանոնագրին, որ կը տրամադրէ թէ գաւառին դատարանաց վճռագիրը երկու կողմանց փափաքանաց համաձայն, պուլղարերէն, Թուրքերէն կամ յունարէն պէտք է խմբագրուին, գաւառական դատարանք ի նպաստ Իսլամաց իրենց տուած վճռագիրերը պուլղարերէն կը խմբագրեն որով թարգմանութեան և այլ ծախուց դուռ կը բանան։

Հիլալ լրագիրը կը յարէ սակայն թէ դատական գործոց մնօրէն Պ. Պոպէֆ նկատողութեան առնլով այս առթիւ Իսլամաց բողոքներն, որոշած է թուրք քարտուղարներ կարգել Թաթար–Պազարճըգի, Քարլովայի, Զիրբանի, Դրզանլըքի, Սթանիմաքայի, Աշիոլուի, Եամպոլուի և Եէնի–Զաղարայի դատարանաց մօտ։

Այս գիշեր Գումգափուի կողմը Զինիի–Համամի հրապարակին վրայ երեւելի Թուրքի մը տարանքն հրոյ ճարակ եղաւ, բայց հրդեհին ծաւալումը կրցաւ արգիլուիլ։

Խրիմէն ցորեն առնլով ճանրայ եկնող Թէրէ–Աւելֆ անուն յունական նաւ մը Սեւ ծովու եղերքը Դարա–Գուրունի առջեւ ընկղմեր է, բայց նաւատիրք ազատեր են։

Երէկ Աֆրիկեան Տրիպոլսէն 380 նոր գաղթ եկան մայրաքաղաքս։

Կրէտէի կուսակալն սկսած է խիստ միջոցներ ձեռք առնուլ կղզւոյն բնակչաց անդորրութեան համար։

Ն. Վսեմութիւնը փախստական ոճրագործներն երեք կարգի բաժնելով, խոստացած է առաջին կարգինները ձերբակալողին 50, երկրորդ կարգինները ձերբակալողին 100, իսկ երրորդ կարգինները ձերբակալողին 150 ոսկի պարգեւել։ բաց ասոր ոստիկանութեան գնդապետի հրամանատարութեան ներքև երկու խումբ ոստիկանք ամենայն փութով կը հետազօտեն այդ ոճրագործներն, որոցմէ 15 հոգի արդէն իսկ բռնուած են։

Վերերս եղած կայս. հրամանի մը մը համեմատ, Եվմտական նախարարութիւնն հրահանգ տուաւ առ որ անկ է արպէսզի որոշ տուրք մ'առնուի տօնավաճառաց և շուկաներու մէջ միջնորդներու ձեռամբ ծախուած կենդանիներէն։ Այս տուրքը չպիտի առնուի այն կենդանեաց վրայէն որք առանց միջնորդի կը վաճառուին։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՑ

ԱԶԴ

Կ. Պոլսոյ Թրամուէյից ընկերութեան Վարչական խորհրդոյ որոշմամբ, Բաժնետերաց տարեկան ընդհանուր ժողովն 1885 մարտ 16/28ին շաբաթ օր միջօրէին ժամ 2ին պիտի գումարի Թրամուէյից ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Բէրշէմպէ պազար, Սաաթճըլար խան։

Այս Ընդհանուր ժողովոյ ներկայ գտնուիլ ուզող Բաժնետերք պարտին գումարումէն տասն օր առաջ իրենց արժէթղթերն ընկերութեան Մնաւակին յանձնել, իսկ օտար երկիր բնակող բաժնետերք առ Պ. Պ. Ժ. Բամմնաօ և ընկերութիւն, Փարիզ, Թիւ 31, Լաֆֆայէթ փողոց (37ոդ յօդուած ընդհանուր Կանոնագրին)։

Օրակարգն, որու վրայ ընդհանուր ժողովն կոչուած է վիճաբանիլ, հետեւեալ կերպիւ որոշուած է։

Ա. — Բաժնետերաց հաւանութեան ենթարկել մինչեւ 1884 դեկտեմբեր 31 փակուած Հաշիւներն, Հաշուեկշիռներն և Ցուցակներն։

Բ. — Նոյնպէս Բաժնետերաց հաւանութեան ենթարկել Վարչական խորհրդոյ սա առաջարկն թէ Շահուց հաշիւն պէտք է «Նիւթերնոյ յանձնաձման դրամագլխոյ» գլխոյն անցուցել։

Գ. — Հաստատել անուանումն երկու տնօրէններու, որք ի պաշտօն կոչուած են փոխանակ հրաժարեալ տնօրէնի մ'և վախճանեալ տնօրէնի մը (20 դդ յօդուած ընդհանուր կանոնագրին)։

Դ. — Նոր անդամներ ընտրել Վարչական խորհրդոյ երկու անդամց տեղ, որք պաշտօնէ կ'ելնեն ընդհանուր Կանոնագրի 18ոդ և 21ոդ օդուածոց համաձայն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս

1885, 25/13 փետր.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍՆ ՀԱՎԱՍ

Փարիզ, 25 փետրուար

Ֆրանսայի եւ Զինաստանի միջեւ հաշտութեան մը վրայ, Շանկայի պատերազմի կողմանց թշնամութեան շրջանակէն դուրս պիտի մնայ։

Փարիզ 25 փետրուար

Երեսփոխանական ժողովն ընդունեց օտարաւուտ ցորեններու մաքսին վրայ երեք ֆրանքի յաւելում մը։

ԱՆԳԼԻՈՑ ՊԱՆԴԱ

Լոնտրա, 26 Փետրուար

Պատրաստ մետաղադրամ —	
յաւելում — անգլ. ոսկի	523,000
Պանքնոթք իպահեստի — յաւելում — անգլ. ոսկի ...	597,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր յաւելում — անգլ. ոսկի ..	1,541,000
Պահեստի դրամոց հարեւանաութիւնն յանձնառութեանց հետ	46 3/16 %

ԱԶԴ

Ազդ. Վարժարանի մը համար լաւ դաստիարակ մը կ'ուզուի, որ հմտութիւն ունենայ նաև եկեղեցական երգեցողութեան։ Փափաքողք կրնան դիմել Ա. Բէ–Էլի տնօրէնութեան։

ԴՐԱՄԲԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 15 փետր.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 տոկոս Լոնտրայի վրայ (պանքային)	.....	110 1/8
3 » » » (վճռական)	.....	109 3/4
» Բարիզ » (պանքային)	.....	22 95
» » » (վճռական)	.....	23 02 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դահեկան
Երեկ երեկոյ գոց.	(Մէջց. D. Սերի)	19 9
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 15
Բերայի մէջ	»	19 11
Աւստրիոյ բացուելուս	»	19 10
Բարձրագոյն գին	»	19 11 1/2
Նուազագոյն »	»	19 10
Կէս օրին	»	19 11
Փոխառութիւն 1858)		
» 1862)	A. Սերի անգլ. ոսկի	37 15
» 1860)		
» 1863)	B. » » »	21 20
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	C. » Օսմ. »	19 5
» 1873)		

ԻՒՆԻՓԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երեկ երեկոյն գոցուելուս		75 22 1/2
Այս առաւ. բացուելուս Գ. կ.		75 5
Կէս օրին		75 5

ԲԱԺԵՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Յօսիէֆէ ֆէնէրալ	Գ. Կ.	Ադբլ.		3 15
Քրէտի ֆէնէրալ	» »	Օսմ.	»	6 32
Պանք տը Գոնս	» »	»	»	5 20
Լօս. Շանժ է վալէօր ...	» »	»	»	3 25
Թրամուէյ	» »	»	»	272 1/2
Բուլկիլի երկաթուղի		Ֆր.		47
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»		405
Բամնեթուղթ Լաւրիօմի		»		70

ԸՆՑԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ԳՂՇ. ...	100
20 Ֆրանքոց	» ...	87 24
Անգլիական ոսկի	» ...	110 12
Բօլ խմբերիալ	» ...	90 3
Քրիմից	» ...	51 15
Ռուսական թղթադրամ	» ...	8 60
» արծաթ	» ...	89 20
Ֆիորին	» ...	9 3
Մէճ. արծ. (տարը.)	» ...	108 1
Վենոց	» ...	103 10
Հինդնոց	» ...	103 10
Մէթալիք	» ...	98 30
Պրինձ	» ...	800
Թղթադրամ	» ...	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 26 փետրուար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Ընդլ. քօնսոլիտ. գոցուելուս	98 5/8
Օսմ. բացուելուս	17 5/8
» » գոցուելուս	17 9/16
Միացեալ կրուբ 1	37
» » 2	21
» » 3	17 1/2
Փոխառութիւն 1877	83 1/2
Պանք Օթօման	14 1/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	96 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	67 1/2
» առանձն. (բրիմիէժիէ)	88 1/4
Տպրա Սանիթ	65 1/2
Տօմանիա (փոխառ. Բօշիլը)	87 1/2
Հունգարական պարտութիւնք 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիեննա, 26 փետրուար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 50
Օսմանեան երկաթուղի	22 70

Բարիզ, 26 փետրուար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % ..... բաց	109 80
» » 3 % ..... բաց	81 67 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտ բացուելուս	17 65
» » գոցուելուս գ. կ.	17 90
Միացեալ պարտք Սերի Բ.	21 50
» » Գ.	17 80
» » Դ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	47 50
» Իւֆֆի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթօման	610
Գրէտի Լիոնէ	552 50
» Ֆոնսիէ գ. կ.	1336 25
Բաժնեւոսն Լիոնի (գուբ. կոր.)	1270
Սուէզի ջրանցք	Բաղձացուած 2025
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)	99 3/8
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	97 70
Եգիպտական միացեալ գոց	344 37 1/2
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	61 5/8
Բրիօրիթէ թիւրք	415
5% Հելլէնական (գ. կ.)	346 25
2% Լոնտրայի վրայ	25 36

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Փետրվար 26 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	109 75
Օսմանեան »	17 75
Եգիպտական միացեալ	341 25

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԶԴԱՑԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՆՈՑ

ԿԱՐԻՆ, 1 փետրուար

Սովորաբար յունուար 1ին է որ տեղւոյ մը, կամ քաղաքի մը, կամ ազգի մը, կամ պետութեան մը կացութիւնը յօդուածի կամ նամակի նիւթ կը լինի. ես ամիս մը ուշ կը հասնիմ խորհելով մանաւանդ որ այն ատեն այդ սճով գրողներ շատ կը լինէին և իմ ձայնը ուրիշներուն մէջ կրնար կորսուիլ։

Կարին երկու տարի յառաջ հասարակաց մտադրութիւնը գրաւած էր յանկարծական դիպուածոյ մը պատճառաւ, յորում իշխանութիւն և արդարութիւն ու գթութիւն նշանաւոր դերեր կատարեցին. այլ գթութիւնն գերազանցեց, մեր Օգոստափառ Վեհապետին գթութիւնը, որ փառաւորեց իւր անունը, մխիթարեց իւր ժողովուրդը, և այդ եղաւ նախընթաց տարւոյն որոշիչ և ճշդարիտ կէտն։

Երբ 1884 տարին կը մտնէր, գբլխակոր էր Կարին, իւր զաւակներէն երեսուն. ինն գժգոհի դատապարտութեան ներքոյ էին, նոցա եղկելի ընտանիք անվութեար և կարօտ, վիճակին առաջնորդն բացակայ, և ազգային ժողովականք ու գլխաւորք միմիայն այդ ցաւոց դարմանմամբ գրաւեալ։ Հաղիւ թէ տարին կիսեցաւ և ահա ակնկալութիւնք պակուեցան, և երբ նոր տարին կը մտնէր, Կարին այնչափ ինչ փոփոխեալ էր, որ կարող էր իւր կացութեան վրայ ուշադրութիւն դարձնել։ Այնչափն իսկ բաւական է որ 1884 տարւոյ յիշատակը քաղցր ու հաճոյական մնայ Կարնեցւոյն սրտին մէջ, թէպէտ և մերձ ի վերջ տարւոյն ցաւոց ենթարկուեցաւ, զի բոլոր Ազգին հետ կրոյս այն Պատրիարքը որ գլխաւոր մաս մը ունեցած էր իւր կացութեան բարեփոխման մէջ. այլ ոչ վարդ առանց փշոց։

Երբ կ'ըսեմք թէ նոր տարւոյն սկիզբը Կարին կարող կը լինէր իւր կացութեան վրայ խորհիլ, երբէք ընդարձակ իմաստով չեմք խօսիր։ Ոչ միայն Կարին զգալապէս կը կրէ տակաւին իւր արկածից տպաւորութիւնները, այլ և կը կրէ տնտեսական վիճակի ձախող հետեւանքները, որով առ այժմ մինչ որ Կարնոյ վրայ կրնայ գրուիլ, կամ մինչ որ իրապէս Կարնոյ հասարակութենէն կրնայ սպասուիլ, անհամեմատ ստորին է այն մեծ համբաւէն զոր վայելեց մինչ Կարնոյ քաղաքը և զոր կը վայելէ տակաւին հեռաւորաց միտքերուն մէջ։

Կարնոյ հայ հասարակութեան պակասած է միշտ միապաղաղ միութիւն մը, և այս բնական հետեւանք է այն մեծ գաղթականութեան որ տեղի ունեցաւ 1830ին, և երբ 4000 տուն հաշուած ժողովուրդէն հազիւ երկու տասնեակ տուներ մնացին անշարժ։ Մնացողք 20 տունը այժմ 2000 եղած է և այդ թիւը կազմուած է մաս մը գաղթականութենէ յետոյ դարձողներէն, որք քանի մը տարի հեռաւորութեամբ կորուսած էին նախկին հոգին եւ նոր զգածում և ունակութիւն ստացած, մաս մը մերձակայ գիւղերու բնակիչներէն՝ որք նոր տարր մը կը կազմեն նաեւ իրենց մէջ տարբերեալ, և մաս մ'ալ այդ կողմերու ուրիշ քաղաքներէն հաւաքուած, որք իրենց հայրենեաց յիշատակութիւնը կը պահեն իրը բաժանմանց նշան և իրը յարաբերութեանց խարոյ։

Որովհետեւ 50 տարուան միջոցի խօսք մ'է այս, անոր համար տակաւին այդ բաժանմունք զրաւոր են, իբր զի այժմեան տաներու գլխաւորք, կամ առ առաւելն անոնց հայրերն ընիկ Կարնեցի չեն։

Ժողովուրդ կամ քաղաք կամ հասարակութիւն կոչուած բանք, աւանդաբար մէկեալ եղած և յարբուց յարդիս մէկեալ ծնած ու մնած անձանց վրայ թիւնն է. հաւաքաբոյ ժողովրդեան մէջ բաժանմունք և տարբերութիւնք կը տիրեն, և ամէն բանի մէջ ազդեցութիւն կը գործեն։ Կարնոյ ազգային խնդրոց և գործոց, վիճից և գժտութեանց, բարեկամութեանց և թշնամութեանց արմատն և խկութիւնն թափանցել ուզողներ այդ տարբերութեանց այժն կը տեսնեն յայտնապէս։ Այդ թերեւս և պատճառն որ գաղթականութեան թուականէն մինչեւ այժմ ներքին անհամաձայնութիւններ անպակաս եղած են ի Կարին. այլ որովհետեւ Կարին համեմատաբար լաւ տնտեսական վիճակ մը վայելած է, կարողացած է եւս գեղեցիկ արդիւնքներ ցուցնել մերթ ընդ մերթ։

Կարնոյ ազգարնակութեան վրայ այդ ընդհանուր հայեացքը նեռելէ յետոյ, մասնաւոր կէտերուն անցնիմք։

Ժողովուրդ. Որչափ և հաւաքածոյ ու տարբերութիւններով բաժանեալ, տակաւին Կարնեցին երկու լաւ պայմաններու ներքեւ գտնուելով, լաւ ալ հետեւանքներ ունեցած է։ Առաջին պայմանն է ընդարձակ և առաջնակարգ կուսակալութեան կեդրոն լինելն, որով բարձրագոյն գիրք ունենալու մղուած և ստիպուած է. և երկրորդ պայմանն է միակ եկեղեցւով միակ թաղ ճնացած լինելը, որով ներքին պառակտմանց դուռ չէ բացուած։ Ժողովրդական միջոցներու միաւորութիւնք և նոյն միջոցներու բարգաւաճումը այդ պայմաններուն հետեւութիւններն են։ Միւս կողմէն՝ անցեալ արկածներէն մնացած ցնցումը կը տիրէ տակաւին, տնտեսական և առեւտրական վիճակին անկումը կը լքուցնէ սատիկ, որով չկրնար լաւ արդիւնաւորել իւր այժմեան հանգարտութեան գեղեցիկ առիթը։ Քաղաքիս ժողովրդեան վիճակը կրնայ ուրեմն երկու խօսքով բացատրուիլ. խաղաղ և դանդաղ։

Վարչութիւն. Դաւառական վարչութեան Կրօնական և Քաղաքական ժողովները սահմանադրապէս ընտրուած են 1884 տարւոյն մէջ։ Կրօնական ժողովն քաղաքի և գիւղերէից ընտրելագոյն քահանայներով կազմուած է։ Քաղաքական ժողովն հեռի են այն աղդեցիկ գերդաստաններու անդամը որք սովորաբար Վարչութիւնը ձեռուընին ունեցած են, և որք վերջին արկածներէն յետոյ խոհական հեռաւորութիւն մը պահել սիրած են։ Ներկայ Վարչութիւն մեծաւ մասամբ նորերէ կազմուած է. սակայն մի կողմանէ անդամոց բարեսէր զգածմամբ, և միւս կողմանէ սահմանադրական իրաւանց կիրառութեան ուշ ուղղակի և ուշ անուղղակի խափանարարներ չունենալով, արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն մը ունի։

Կալուածք. Կարին կալուածոց կողմանէ բարեբաղդագոյն քաղաքներէն մին է։ Եկեղեցին շուկային մօտ լինելով՝ հնարաւոր եղած է բազմաթիւ կըրպակներ կառուցանել իւր հողին վրայ, յորոց ժամանակին մինչեւ 1300 ոսկի վարձ առնուած է. այլ այժմ առեւտրական անկման պատճառով թէ՛ վարձերն ալ ինկած են և թէ՝ անվարձ մընացած կրպակներ կան։

Արիպան էֆէնդի. Եկեղեցւոյ զանդակատան և նոր կալուածոց շինութեան և ինչ ինչ արտասովոր ծախքերէն գոյացեալ պարտք մը կայ թաղական արկեղ վրայ վեց տարիէ ի վեր, որուն ջնջման համար թէպէտ նախորդ Վարչութիւնք եղծանկներ խորհած են, սակայն խնդիրը վերջացած չլինելուն՝ ներկայ Վարչութիւնն ալ նոյն խնդրով զբաղիլ պարտաւորած է։ Կալուածոց հասոյթներուն նուազումն վարժարանական ծախքերն ալ նուազեցնել պարտաւորած է։

Վարժարան. Ժամանակով հինգ վարժարան կը պահէր Կարին, այլ այժմ երեքի վերածուած են։ Մանչերու մայր վարժարանն, որուն կցուցեան վերջերս Առաջնորդարանի ներքնայարկէն քանի մը սրահներ, եկեղեցւոյ բակին մէջն է, և տասնեւմէկ սրահներու մէջ իբր 600 աշակերտ կը պարունակէ, ծաղկոցի, երեք ընտրարանի և երեք նախակրթարանի կարգերու վրայ։ Ուսուցանող պաշտօնեայք են տասնեւչորս. կրօնագիտութիւնը տանձնած են Առաջնորդն և երկու քահանայք համաձայնութեամբ դասախօսել։ Օրիորդաց վարժարանն ալ եկեղեցւոյ մօտ է, և վեց սրահներու մէջ իբր 350 աշակերտուհի ունի, և կը դասախօսեն մի տեսուչ և վեց վարժուհիք։ Երրորդ վարժարանն կը ծառայէ եկեղեցիէն հեռու եղող Զայդարայ կոչուած թաղին, ուր մի անօրէնի, երկու վարժապետի և մի վարժուհւոյ հսկողութեան ներքեւ կը գտնուին 120 է աւելի աշակերտք և աշակերտուհիք։ Վարժարանի ներքին կարգադրութիւնք և ուսումնական ծրագիրք չորս տարի յառաջ Դեր. Օրմանեանի ձեռօք հաստատուածներն են. այն ատեն ինքն վարժարանաց վերատեսչութիւնն ալ սանձնած էր, այլ այս անգամ բաւական կը սեպէ լոկ իբր առաջնորդ հսկողութիւն և այցելութիւն ընել։

Այլ վարժարան. Երկու տարիէ ի վեր մանաւոր վարժարան մ'ալ կայ Մը. կըրտիչ էֆէնտի Ադապալեանի ձեռօք բացուած, ուր 90է աւելի աշակերտք կը յաճախեն, ամենքն ալ երթեւեկ՝ թաղական վարժարանաց նման։ Իսկ Սանասարեան վարժարանն գիշերօթիկ է գլխաւորապէս, թէպէտ քանի մը ցերեկեայներ կան. աշակերտաց թիւն է 93, իսկ ուսուցիչք հինգ։ Իւր կազմութիւնն և ամէն պարագայներն եւրոպական բարգաւաճ վարժարանաց կը համեմատին, և կ'արժէ որ ուրիշ անգամ յատկապէս խօսինք անոր վրայ։ Սանասարեան վարժարանն զետեղուած է ազգային չէնքի մը մէջ որ Վարչութեան կողմանէ թողուած է Հրի կիրառութեան՝ երեք տարուան պայմանաժամով։

Օտար վարժարան. Օտար վարժարանները կը յիշեմք միայն այն պատճառով որ անոնց յաճախող աշակերտաց մեծամասնութիւնը հայ ընտանեաց զաւակներն են։ Մեր Կարնոյ Հայերն ալ Հայոց ընդհանուր եղած նոսրամիտութենէն և օտարասիրութենէն ետ մընալ չեն ուզեր և կը լեցնեն օտարներու վարժարանները։ Հռոմէական Հայք ունին մի մանչերու վարժարան Լաղարիսթ կոչուած լատին կրօնաւորաց յանձնուած, և մի աղջիկներու վարժարան՝ Անարատ Յղութեան մայրապետներու ձեռաց տակ։ Աւետարանական Բողոքականք ունին նմանապէս մանչերու և աղջիկներու վարժարաններ ամերիկացի քարոզչաց և քարոզչուհեաց ինամաց ներքեւ։ Մկրտչական Բողոքականք ալ նոր վարժարան մի եւս բացին մանչերու համար։ Լատինք ունին մի աղջկանց վարժարան Բերց Ս. Յովսեփայ կարգի լատին մայրապետներու ձեռաց տակ։ Այդ ամէն վարժարանաց մէջ եղող հայ աշակերտներ և աշակերտուհիներ 100–120ի կը հասնին, թէպէտ ազգային վարժարաններէ աւելի բան չեն գտներ անոնց մէջ։ Այլ նկատելի է որ Բողոքականաց վարժարանները Թաղիգլուխ բուսած կողմը կը մնան, որ հայաբնակ է, և Հայերը վարժարան չունին այն թաղին մէջ, և եկեղեցին ալ բաւական հեռու կը մնայ մանր տղայոց և աղջկանց համար։

Քահանայք. Քաղաքս միայն եօթը քահանայ ունի այժմ, որ քաղաքին ընդարձակութեան և բազմամարդութեան նայելով քիչ են. սակայն յարմար ընծայացուներ ալ կը պակսին։ Այժմեան քահանայք հասակաւոր և փորձառու անձինք են և ժողովուրդն ալ պատուով կը նայի իւր քահանայներու։ Ընդհանրապէս վիճակին քահանայներն ալ պակած են. հինգ տարի յառաջ 74 էին, այժմ 54 մնացած են։

Վանքայք. Այդ քահանայից թուոյն նուազումն և արժանաւոր քահանայացուներ ունենալու դիտումն պատճառ եղաւ վանքերէն միոյն մէջ ընծայարան մը բանալու խորհուրդին, որում եռեւեռն են այժմ Առաջնորդն, Վարչութիւնն և Ցնտեսականն, և սիրելի է լուսալ որ խորհուրդը յաջողիս Կարնոյ դաշտի վանքերն երեք են. Ս. Լուսաւորչայ վանք՝ Մաւուրկա գիւղին մօտ քաղքէն ժամ մը հեռու, Կարմիր վանք յանուն Ս. Աստուածածնի՝ Հինգ գիւղի մօտ, քաղքէն երեք ու կէս ժամ հեռու, և Խաչկանք՝ հանմանն գիւղին մէջ քաղքէն չորս ժամ հեռու հակառակ գծով։ Այդ վանքերը 20 տարիէ ի վեր դաւառական Վարչութեան ձեռքն են, այլ վանքերու պահպանութենէն զատ արդիւնք մը ունեցած չեն, թէպէտ ընդարձակ արտեր և մարդեր ունին, և քիչ մ'ալ ուխտաւորաց հասոյթ։ Այժմ այդ արդիւնքը ամփոփել և օգտակար ընել կը կարծուի ընծայարանի մը բացմամբ, որ Կարմիր վանքոյ մէջ պիտի զետեղուի։

Գիւղք. Կարնոյ վիճակի գիւղերէից մեծ մասը դէպ յարեւմտեան հիւսիս երեք ժամու ճառագայթով գծուած կիսաբոլորին մէջ կը պարունակի. 33 հատն եկեղեցի ունին, և 10 էն 250 տուն բնակիչ, բովանդակ իբր 2000 տուն։ Ունին եւս թաղական խորհուրդ և վարժարան, ի բաց առեալ շատ քիչ ժողովուրդ ունեցողներու։ Այդ շրջանակէն դուրս կը գտնուին 2 եւս հեռաւոր գիւղեր ի հարաւ և մի ի հիւսիս, 2 գիւղ ի Թորդումի և 3 ի Նարման։ Կարնոյ դաշտի 6–7 գիւղերու մէջ ցրուեալ քանի մի հայ տուներ եւս կը գտնուին, ուրիշի հողը մը չակելու համար գնացած։ Քաղաքին մօտաւոր կան գիւղէն շատ են երկաթի արհեստաւորք որք առատ քաղաք կուգան և երեկոյին կը դառնան։ Զիֆիթլիք, Օձնի և Կրիկք գիւղերէն են որմնադիր և հիւսն արհեստաւորներ, և Պաղիշէն ու Դըլնիկ գիւղերէն ալ ջորեպանք կան։ Մնացեալք բոլոր հողագործ են։ Կարնոյ դաշտի հողագործք ճարտար է, աշխատասէր և ընտիր։

Ցարդեան էֆէնտի. Զորս տարի յառաջ կեդրոնական Վարչութեան որոշմամբ մերձակայ վիճակներէն Կեղի, Դերջան և Բասեն Կարնոյ առաջնորդարանի յանձնուեցան՝ միայն ընթացիկ գործոց կարգադրութեան դիւրութիւն տալու համար, վասն զի փոքրիկ վիճակներ իրենք զիրենք լաւ կառավարելու չափ ներքին այժեր չունին. կանուխէն Սպերն ալ, և յետոյ Խնուսն ալ Կարնոյ յանձնուեցան. և թէպէտ այդ երկուքը վիճակներու ցուցակին մէջ տեղի չունին, սակայն միւս փոքր վիճակներու համանման կացութիւն ունենալնուն՝ Կարնոյ առաջնորդարանն անոնց մէջ ալ տեղական վարչութեան ձեւ հաստատած է արդէն։

Առաջնորդարան. Պէտք չեմ տեսներ ներկայել Պոլսեցւոյդ մեր առաջնորդը։ Դեր. Օրմանեան տարի ու կէս բացակայութենէ յետոյ յաջող կերպով դարձաւ, և հաղիւ երեք ամիսք են որ նորէն գործոց գլուխը անցած է, և կ'աշխատի եկեղեցական, վարժարանական և վանական գործառնութեանց նոր զարկ մը տալ, թէպէտ պարագայներն այնչափ նպաստաւոր չեն։ Առաջնորդական փոխանորդութիւնը յանձնուած է Արժ. Արծնեանի որ Առաջնորդին բացակայութեան միջոցին յաջող և խոհական կերպով վարեց տեղապահութիւնը, և այժմ ալ նոյն կերպով կը վարէ գործակցութեան փոխանորդութիւնը. ժողովներ և խորհուրդներ պարբերաբար իրենց նիստերը կը գումարեն և ընթացիկ գործերով կ'զբաղին։ Միայն ընդհանուր ժողովը տակաւին ինիստ չգումարեցաւ։

Մեղրեայ էֆէնտի. Կարնոյ առաջնորդարանն կուսակալութեան կեդրոնը գտնուելով, պարտաւորեալ է երբեմն կուսակալութեան սահմանին մէջ եղող ուրիշ վիճակներու գործերուն ալ օգնել կառավարական յարաբերութեանց մէջ։ Այդ վիճակներն են Երզնկա՝ որուն առաջնորդը բացակայ է և կը լսեմք թէ այլ եւս վիճակին գործերով չզբաղիր։ Բաբերդ՝ որ երկու տարիէ ի վեր բոլորովին անտէր և անգլուխ կը մնայ հակառակ վիճակայնոց՝ շարունակ խնդրանաց։ Պայազիտ՝ որ իւր առաջնորդն ունի, որ առանց ազմուկի և աղաղակի ընթացիկ գործերը կը կարգադրէ, թէպէտ և երկրին անկեալ և աւերեալ վիճակը չներեր նմին օգտակար ձեռնարկներով զբաղիլ։ այդ անձն է Դեր. Տ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Տ. Աստուածատուրեան։ Եւ վերջապէս Կամախ՝ որ տակաւին Սեպուհեայ Աւազանաց տանուտէրական քահանայութեան ժառանգութիւն է, և թէպէտ անցեալ տարիներու մէջ Երզնկայի Դեր. Առաջնորդին յանձնուեցաւ, սակայն սորա բացակայութեամբ անգործադրելի մնաց։

Այդչափը բաւական կը համարիմ Կարնոյ կացութեան վրայ ընդհանուր տեղեկութիւն մը տալու համար. ըստ հարկին և պատշաճին սոյն նիւթերէն ոմանց վրայ նորէն պիտի գառնամք։ Դաւառներու կացութիւնը ճշդիւ, առանց սեթեւեթի և առանց անձնականութեանց խնդիրներու պէտք է ծանօթանան ընդհանուր ազգին, և այս պէտք է լինի գլխաւորապէս դաւառացի թղթակիցներու պաշտօնն։

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 միլիոն ֆրանք

ԼԱՆԻՒԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԼՅՕՖ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՖԵԱՆ ԽԱՆ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Նիզամիէ էլչիսէ անպարբնա մահֆուզ Նիւմունէսինէ վէ չուրութը մուգարրէրսինէ թէվֆիգան լիւզումի օլան իւչ պին արչունը ճէտիտա լաճիվբա կէվէր չուհասընին մուատիեէ չուհասընին պէհէր արչունը ճէտիտի գրբդ եէտի պուչուգ դրուչա թալիպի էօհտէսինէ օլուպ չուպամը բումինին օն տօգուզնճը սալը կիւնիւնէ դաստար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա եէվմի մէգբիւրտէ գաբարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթպայէ թալիպ վէ երկիրմինճի չէհարչէնպէհ կիւնի եիւղսէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլբնանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

ֆիի 9 Շուպաթ 300

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Էվրոփա իմայի թիմուր թօքա Ատէտ սէքիզ պին, նօմէրօ օն։
Ատէտ օն իքի պին սէքիզ եիւզ, նօմէրօ օն պիր։
Ատէտ ալթը պին տէօրթ եիւզ, նօմէրօ օն տէօրթ։
Պէհէրի պիրպիրի իւզէրինէ սէքիզ փարա։
Նիզամիէ սէրասխանէ անպարբնա, մահֆուզ Նիւմունէէրինէ թէվֆիգէն, միւպայիա օրնանճագ պալէատէ մուրագամէլ մզգտար թօգա ֆիյաթի մուրագամսի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չուպամը բումինին օն տէօրթնճի փէնչէնպէհ կիւնիւբէ դաստար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէգբիւր կիւնտէ դարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթմա իթմէկէ թալիպ վէ օն ալթընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլբնանլարին մագամը սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 Շուպաթ–1300

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Ինչաաթը ասքէրիյէ իչուն կէլէճէք պին իւչ եիւզ պիր տէնէսի զարիֆնաա շիւղումու օլան էնվայի քէրէսթէ վէ թուզլա վէ քիրէմտա վէ դարֆիձա վէ էնվայի մրսմար վէ պօհա վէ էսէվմաթ, հասբալը ինչաաթա միթէալիք քեաֆիֆէյի էշեանը ուսուլ վէ նիզամը վէճճ իլէ իչպու չուպամը նիհայէթինէ դաստար միւնագասասաթը իճրա օլունաճաղընտան, էշեայի մէդբիւրէյի իճաեա թալիպ օրնանլարին չէրայիհինի աղնամալէրի վէ ուսուլը վէճճ իլէ պաքէթիլ իրայէսի վէ եահսա տէքօղլիթ իթմաքը իլէ թէէմմանթ վիրմէք իւզրէ իթիհքեամ վէ ինչաաթը ասքէրիյէ տայրէսինէ միւրաճաաթլէ, միւնագասաեա կիրիչմէլէրի լիւզումու իլան օլունուր։

12 Շուպաթ, 1301

2—3

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԻ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

 յԻ-ուէ-դաբ, Սելամլը Բաղ, Թարլաբաշի փողոց
Ռէ- 251

Վկայեալ Ամերիկայի «Վէրմընդ» բժշկական հանրապետանէն և Պոստոն քաղաքի մէջ չորս տարի հիւանդանոցայ մէջ իր քաղաքային բժիշկ մեծ յաջողութեամբ գործած է։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր։ Երկուշաբթի օրերը կը գտնուի նաեւ Նոր-Թոդի դեղագործ Ստեփան ազայի դեղարանը։ Ուրբաթ օրերը ծրի է մինչ կէս օր։ Վկայեալ ազգաբաք միշտ ծրի կը դարմանուին։

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

13—15

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՍԿԻ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204. – Մահմուտ Բաշա Բէյրէ, Ռէ- – 204.

ՍՈՍԻ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յանախորդք գէթ մի անգամ փորձելով կրնան հաստատել։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ իրենէ չգանակագոյն բայց ճերմակ մաղերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մազերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առանց ողն մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ ճնաակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատունէս։ Գիները յայժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի։

25—52

ԲԺԻՇԿ ՃԱՆԻԿ ՔՐԻՍԵԱՆ

ՊԷՇԻՐԹԱՇ, ՉԸՐԱՂԱՆ ՃԱՏՏԷՍԻ ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԻ

Թիւ 50 —=— Թիւ 50

Իր տունը ամէն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիւրակէ կէս օրէ վերջը ՉՐԻԱԲԱՐ։

Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շաբաթնայէ գանուիլ ամէն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻՉԻՒԻՒԲԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Ա.յս հռչակաւոր վուշեայ սիկարի թուղթը որ ամենաքնարի տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մոմիանէ փողոց Սիրէ Ֆրանսեզ, 82 թիւ, Գ. Զարարիա Մարանկիանսի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաեւ Կ. Պօլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

49—78

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԿՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՉԳԱԶԳՈՒԹԻՒՆ

Բոլորովին կը բուժէ ինքն իմ դրուութեամբս

Ստամբոլ կ'ընդունուի փորձն յաջողապէս կատարուելէ յետոյ։

Բժշկութիւն թղթակցութեամբ

ՈՒՍՄԱՅԻԼ ՏՐ. ԱԼՊԷՐ

Ֆրանսական Դիտական ընկերութենէն պատուեալ առաջին կարգի ոսկեայ շքադրամով, վասն արժանեաց։

16, Բլաս տիւ Թրան, Փարիզ

Մոսկուայի և Բեռլինայի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկեանի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մնացուածի գործիքի։ Եղունգները կը չարուին։

Թորոնդ ակցութիւնք ամէն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպուհի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿԻՐԻՆՃԻ
Ոդաբոյժ

Զարմանալի Ճ. Վ. Ուիթոլ և ընկերութիւն յաւանչիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտանի-ռենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութ. ներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
Պոլիս, Պահչէ-գապու, Էօմէր Էֆֆէնտի խանին դիմաց։

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ուրբաթ օրէն սկսեալ կը բաշխի Լիվերբուլի և Մէնչեսթրէրանի գլխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորաքքօ	2,500
Ավէբէօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալթիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Էմէրարա	2,500	Սիտան	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Գէնար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարսէյն	3,000		

Գիները չոգենաւը, նաւապետ Ուաթ, փոքրիկ 4ին ստամ կը սպասուի։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորք, Պոսթընը, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գործակալ
Թիւ 1 Ֆիւշիւք Հալիլ
փաշա խան Ղալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբուլ, Մէնչեսթրէրանի և Օրէսայի գլխ. կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Աւյա Սոֆիա	3,000	Պրաք
Աբարատ	2,500	Ռոմբլա
Աբբասիա	2,500	Քրուիզչանք
Լապանիա	2,500	Ուիլքա
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Լուսիլիա	2,800	Ֆոթրդրիլ

Մասէտոնիա չոգենաւն ամսոյս 20 ին շաբաթ օր Պաթումէն ատտ սիտի վերադառնայ և Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ռոսթիլա չոգենաւն ամսոյս 10 ին Լիվերբուլէն ատտ սիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր դներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ դէմ Առքլոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐԼ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Ամէրէօ	3,000	Մարինկօ	4,300
Աբկօ	1,300	Պարատին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրտոֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրամօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,400	Օգդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմ	2,700	Բաղէրմ	3,200
Ֆիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քէրդ	2,800
Լրաքօ	2,600	Փիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Ֆինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Լոյլ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Լօմանօ	5,500
Ֆալամինկօ	1,600	Լօմէ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Պալէրմօ	4,000
Կիրդանօ	2,200	Պաբէօ	2,000
Կօզօ	1,800	Պիլվօ	2,000
Կրօսնօ	2,200	Պօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլքն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քէլրօ	2,000	Եէտոտօ	3,600
Քօմէօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Բէնալոյ չոգենաւը, նաւապետ Նիլսէն, Հալէն ատտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Բանչ չոգենաւը յունվար 23 ին Հալէն մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս և ատտ կ'սպասուի վերադարձ 18 ին։

Մոլէտ չոգենաւը փետրուար 20 ին Հալէն ճանրայ պիտի եկնի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԻՏԶԻՐԻԲ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Ֆիւշիւք Միլլէթ
խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբուլ և Մէնչեսթրէրանի գլխ. բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բանորուս	4200	Օսարիս	3000
Ֆերոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ադրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Մարսոպա	3250	Օլինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Սէսոսդրիս չոգենաւը նաւապետ Օուրն ամսոյս 20ին ատտ կասպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ չոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԼ և ԸՆԿ.
Մէյսանըզ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՖՐԻՏԶ ԼԻՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ուրբաթ կանոնաւորապէս կը բաշխի Լիվերբուլի և Մէնչեսթրէրի գլխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալիբերիան	2500	Ֆլավնեան	3700
Ալղասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտոլուսիան	2500	Ֆլավեան	3700
Ամերիկեան	2500	Լիպերիան	5500
Արապիան	3700	Կրիբիան	5500
Պավարիան	6000	Խաղրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեպիտեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուբեան	2500
Սարբինեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օգորթոյ	700
Լիմիրդն	3700	Բերսիան	3800
Ֆլապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէնտիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լիլանդան չոգենաւը, նաւապետ Պոլ ընդհանուր վաճառքով մարտ ամսոյ 5ին ատտ կ'սպասուի։

Լիսբոնա չոգենաւը, նաւապետ Մաքնաայ, ամսոյս 7ին ատտ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միլլէթ խան, Ղալաթիա։

Նաւատեղք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ.
Գործակալներնիս
Լիվերբուլ
Կ. Պոլիս, Լուտարտ Լաֆոնդէն։
Ճիսարաղայ, Պ. Պ. Բարվիր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մալտա, Ա. Քամիլերի։
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրտաղոյ։
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոյ և ընկ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՍՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բարի գլխ. կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալու յատուկիկայ չոգենաւն է Անատոլի որ փետրվար 23 ին Մարսիլիայէն և մարտ 4 ին Պօլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալու յատուկիկայ չոգենաւն է Մէկրեւէ որ պիտի մեկնի փետրուար 23, երկուշաբթի երեկոյ ժամ 4 ին։

Ուղեւոր և արտ ստանալու համար

Նաւագնչիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԵՄԻԹ ԲԸՊՈՒԼ
Մուհլանի փողոց, Թիւ 141

Հրատարակիչ Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ–(Սկսեալ 1 Հոկտեմբեր 1883 մինչև յետոյ մինչեւ մինչեւ)

ԳԻԾ Կ. ՊՕԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Կդխ. Թ. 121 Ճանբ.	Կառախումբ Սարամպէյէն մեկնող	Կդխ. Թ. 121 Խառն
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.		Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ...մեկնումամ	7 45	Սարամպէյ ...մեկ.	6 7
Գումրգաբու	7 27	Թաթաթ Բաղարճըք ...մկ.	6 41
Նէտալ—գուլէ	7 41	Փիլիպէ ...ժամ.	6 51
Պարբիգիւզ	8	Գաթիրլա	8 4
Ալթէնհանու	8 14	Բարաղլը	9 2
Ֆիւնիւբ—Գէչմէճէ	8 26	Նէնի Պահչէլէ	9 47
Սարբիա—գուլէ	9 12	Հասարմէյ	10 35
Հասարմէյ	9 49	Գալիրճա	11 55
Գալիրճա ...ժամանումամ	10 35	Գարպաճէ ...մեկնումամ	12 43
Գարպաճէ ...մեկնումամ	11 7	Թրքնօվա ...մեկ.	1 23
Սինէքլի	11 47	Հարմանլը	2 11
Զէրքէսքեոյ ...ժամ	12 20	Մուսթաֆա—փաշա	3 22
Զորլու ...մեկ.	4 4	Գարտալէյ	4 8
Մուրթալը—Գէօրկէլի ...ժամ.	4 34	Աղրիանուպոլիս ...ժամ.	4 54
Սէիրէր—Զինճիրլի	3 27		Երեկոյ
Լիւլէ—Պուրկաս	4 2		Կդխ. Թ. 1 Ճանբ.
Պապա—Իսքի	4 45	Աղրիանուպոլիս ...մեկ.	Ա.ռ.մ. ժ. վ. 6
Բալը—գէյ	5 30	Ուրլի	6 52
Ուզունա—Գէօրբրլու	6 47	Գուլէրի—Պուրկաս (Պիւֆէ)	7 46
Գուլէրի—Պուրկաս ...ժամ.	7 15	Ուզունա—Գէօրբրլու	8 3
Ուրլի	7 38	Բալը—գէյ	8 49
Աղրիանուպոլիս ...ժամ.	8 24	Պապա—Իսքի	9 49
	9 14	Լիւլէ—Պուրկաս	10 29
	Երեկոյ	Սէիրէր—Զինճիրլի	11 9
	Կդխ. Թ. 122 Խառն	Մուրթալը—Գէօրկէլի	11 45
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.	Զորլու ...ժամ	12 35
Աղրիանուպոլիս ...մկ.	8 31	Զորլու ...մեկ.	12 45
Գարտալէյ	9 18	Զէրքէսքեոյ ...ժամ.	1 34
Մուսթաֆա բաշա	10 8	Զէրքէսքեոյ ...մեկ.	2 4
Հարմանլը	11 25	Սինէքլի	2 58
Թրքնօվա ...ժամ.	12 2	Գարպաճէ ...ժամ.	3 45
Գարպաճէ ...մեկ.	12 43	Գարպաճէ ...մեկ.	3 55
Հասարմէյ—Գարտալը	1 46	Գալիրճա ...ժամ	4 32
Նէնի—Պահչէլէ	3 6	Հասարմէյ—Գէյ	5 24
Բարաղլը	3 49	Սարամպա—գուլէ	6 1
Գալիրճա	4 36	Գիւլթէպէ—Զէյնէճէ	6 38
Փիլիպէ ...ժամ.	5 4	Ալթէնհանու	6 51
Թաթաթ Բաղարճըք ...մկ.	5 34	Պարբիլ—գուլ	7 5
Սարամպէյ ...ժամ.	5 47	Նէտալ—գուլէ	7 26
	6 57	Գումրգաբու	7 40
	7 31	Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ...ժամ.	7 50
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԳԻԾ Ա. ՊՕԼԻՍ—ՍԱՐԱՄՊԻՏ

Կառախումբ Տէտէ Աղաճէն մեկնող	Կդխ. Թ. 222 Խառն	Կառախումբ Աղրիանուպոլսէն մեկնող	Կդխ. Թ. 221 Խառն
222 Ռիւ-կոսախումբն Էրեւէլբրիի, Հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կը բանի։	Կէս օրէն վերջը	221 Ռիւ-կոսախումբն Երեւելբրիի, Չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կը բանի։	
	Ժ. Վ.		Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Տէտէ—Աղաճ ...մեկ.	12 14	Գուլէրի—Պուրկաս մեկ.	8 52
Ֆէրրէ	1 54	Տիսէթաչա	9 37
Պիսիքլի	3 20	Սուֆլի	11 2
Սուֆլի	4 23	Պիսիքլի	12 10
Տիսիթաչա	5 42	Ֆէրրէ	1 21
Գուլէրի—Պուրկաս ...ժամ.	6 17	Տէտէ—Աղաճ ...ժամ.	2 28
	Երեկոյ		Երեկոյ
2 թիւ կառախումբն հետ կը հաղորդակցի։		2 թիւ կառախումբն հետ կը հաղորդակցի։	

ԳԻԾ ՎԱՌՆՈՒ—ՌՈՒՍՃՈՒՔ

1884 Մայիս 20էն սկսեալ

Կառախումբ Վառնայէն մեկնող	Կդխ. Թ. 402 Թրդիատաք	
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.	Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Վարնա (Պիւֆէ) ...մեկ.		6 30
Կիւպէնէ	6 59	7
Բրավատ	7 49	7 50
Շումնու—Բասա	8 36	8 39
Շէյլմանճէք (Պիւֆէ)	9 28	9 48
Ըզրգլար	10 32	10 33
Ռիսդիրատ	10 8	11 9
Վէլիթօվա	11 57	13 58
Զէրնավօտա	12 28	12 13
Ռուսճուք (Պիւֆէ) ժամ.	1 5	
	Երեկոյ	Երեկոյ

ԳԻԾ ՌՈՒՍՃՈՒՔ—ՎԱՌՆԱ

Կառախումբ Ռուսճուքէն մեկնող	Կդխ. Թ. 424 Խառն	
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.	Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Ռուսճուք ...մեկ.		8 52
Զէրնավօտա	9 30	9 33
Վէլիթօվա	10 9	10 10
Ռադիրատ	11 9	11 10
Ըզրգլար	11 50	11 51
Շէյլմանճէք	12 31	12 49
Շումնու—Բասա	1 35	1 38
Բրավատ	2 26	2 27
Կիւպէնէ	3 49	3 20
Վարնա ...ժամ.	3 48	
	Երեկոյ	

ԳԻԾ ՍԻԼԱՆԻՈ—ԻՍՍԿԻՒԻՈ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Սիլանիոյէն մեկնող	Կդխ. Թ. 322 Խառն	Կառախումբ Միթրովիցայէն մեկնող	Կդխ. Թ. 621 Խառն
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.		Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Սիլանիկ (Պիւֆէ) ...մեկ.	6 40	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մկ.	8 55
Թօքսին	7 8	Բիտիթինա	10 41
Ամանթօվօ	8 35	Լիբեֆան	11 45
Գարասուլու	9 9	Վէլեսով կց.	12 46
Կիւմիւճէ (Հալթ)	9 25	Գարասանիք	
Կէօրկէլի	10 27	Կրէչան	
Սիրօվօյէ	11 25		Երեկոյ
Սիրուսմիցա (Հալթ)	11 42	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ...ժամ.	2 45
	Կէս օր		Կդխ. Թ. 52 Խառն
Տէմիրգապու (Պիւֆէ) ...ժամ.	12 31		Ա.ռ.մ. ժ. վ.
...մկ.	12 56		
Քրիվօլաղ	2 4		
Վ. Հէնէհանօ—Կրատիոք	3 7	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	6 9
Փէօրբրլիւ	4 30	Զէլէնիքօ	7 27
Զէլէնիքօ	5 38	Քէօրբրլիւ	8 48
	Երեկոյ	Վ. Հէնէհանօ—Կրատիոք	10 16
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ...ժամ.	6 34	Քրիվօլաղ	11 4
	Կդխ. Թ. 623 Խառն		Կէս օր
		Տէմիրգապու (Պիւֆէ) ...ժամ.	12 7
		...մկ.	12 22
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.	Սիրուսմիցա	1 20
		Միրօվօյէ	1 41
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ...մեկ.	9	Կէօրճէլի	2 40
Կրէչան	10 4	Կիւմիւճէ	3 40
Գարասանիք	10 58	Գարասուլու	3 54
Վէլեսովկց	12 5	Ամանթօվօ	4 28
Լիբեֆան	1 9	Թօքսին	5 22
Բիտիթինա	2 8		Երեկոյ
	Կէս օրէն վերջը	Սիլանիկ (Պիւֆէ) ...ժամ.	6
Սիրուսմիցա (Պիւֆէ) ...ժամ.	8 14		
Այս կառախումբն Սիլանիկէն եկող 522 թիւ կառախումբին հետ կը հաղորդակցի։		Այս կառախումբն Միթրովիցայէն եկող 621 թիւ կառախումբին հետ կը հաղորդակցի։	

ԳԻԾ ԹԷՐՆՕՎԱ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախումբ (1) Թրքնօվայէն մեկնող	Կդխ. Թ. 322 Խառն	Կառախումբ (1) Եամպօլուէն մեկնող	Կդխ. Թ. 321 Խառն
	Երեկոյ		Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Թրքնօվա ...մեկ.	4 3	Եամպօլու ...մեկ.	7 6
Գարարունար	4 51	Բէրմանդր	8
Բասմակ—Պահչէսէք	3 2	Նէնի—Զարբա	9 14
Լիմնի—Զարբա	4 17	Բասմակ—Պահչէսէք	10 29
Բէրմանդր	5 45	Գարարունար	11 35
Եամպօլու ...ժամ.	6 11	Թրքնօվա ...ժամ.	12 43
	Երեկոյ		Երեկոյ
422 և 421 թիւ կառախումբց հետ կը հաղորդակցի։		421 և 422 թիւ կառախումբց հետ կը հաղորդակցի։	

(1) 322 թիւ կառախումբն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կը բանի։

(1) 321 թիւ կառախումբն երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կը բանի։

ԳԻԾ ՌՈՒՍՃՈՒՔ—ՎԱՌՆԱ

Կառախումբ Ռուսճուքէն մեկնող	Կդխ. Թ. 401 Թրդիատաք	
	Ա.ռ.մ. ժ. վ.	Ա.ռ.մ. ժ. վ.
Ռուսճուք (Պիւֆէ) մեկ.		7 55
Զէրնավօտա	8 44	8 49
Վէլիթօվա	9 41	9 43
Ռադիրատ	10 56	11 40
Ըզրգլար	12 3	12 6
Շէյլմանճէք (Պիւֆէ)	12 57	1 27
Շումնու—Բասա	2 24	2 35
Բրավատ	3 36	4 41
Կիւպէնիէ	4 48	3 50
Վարնա ...